



**Štátna veterinárna a potravinová správa SR**

Botanická č. 17, 842 13 Bratislava

---

**Národný pohotovostný plán pre prípad podozrenia  
a výskytu klasického moru ošípaných na území  
Slovenskej republiky**

Predložil:

**Prof. MVDr. Jozef Bireš DrSc.**

**Hlavný veterinárny lekár SR**

Schválil:

**Prof. Ing. Ľubomír Jahnátek CSc.**

**Minister pôdohospodárstva**

**a rozvoja vidieka SR**

Pohotovostný plán je rozdelený do 12 sekcií.

Tento dokument upravuje rizikový plán v Slovenskej republike pre klasický mor ošípaných. Dokument bol aktualizovaný v roku 2012.

<u>Číslo Sekcie</u>	<u>Téma</u>
1.	Zákonné právomoci
2.	Finančné zabezpečenie
3.	Hierarchia kontrolných orgánov
4.	Národné centrum pre tlmenie chorôb
5.	Kontrola na miestnej úrovni
6.	Skupina odborníkov pre KMO
7.	Ľudské zdroje
8.	Smernice pre zamestnancov
9.	Diagnostické laboratória
10.	Núdzová vakcinácia
11.	Výcvikové programy
12.	Publicita / Informovanie verejnosti o KMO

## SEKCIA 1 ZÁKONNÉ PRÁVOMOCI

Slovenská republika má zákonné právomoci na zabezpečenie rýchlej a účinnej eradikačnej kampane a implementovanie pohotovostného plánu.

### 1.1 Právny rámec pre kontrolu klasického moru ošípaných je obsiahnutý v týchto dokumentoch:

- Zákon č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 39/2007 Z.z.“).
- Nariadenie vlády č. 276/2003 Z.z., o opatreniach na tlmenie klasického moru ošípaných (ďalej len „nariadenie vlády č. 276/2003 Z.z.“).
- Diagnostická príručka ustanovujúca diagnostické postupy, metódy odberu vzoriek a kritéria na vyhodnocovanie laboratórnych testov na potvrdenie klasického moru ošípaných 1/2004/276 (vestník MP SR č.26 /2004).

### 1.2 Usmrtenie infikovaných zvierat a jedincov, ktoré prišli do kontaktu s infikovanými zvieratami a spôsob nahradenia škody

Zákon č. 39/2007 Z.z. § 14 umožňuje orgánom veterinárnej starostlivosti nariadiť veterinárne opatrenia, ktorými sa nariadi usmrtenie zvierat infikovaných KMO ako aj ostatných zvierat, ktoré boli v kontakte s vírusom KMO.

Nariadením Rady (ES) 1099/2009 o ochrane zvierat počas usmrcovania (ďalej len „nariadenie Rady“) a nariadením vlády SR č. 432/2012 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania (ďalej len „nariadenie vlády SR“) sa riadi usmrcovanie infikovaných zvierat a jedincov, ktoré prišli do kontaktu s infikovanými zvieratami.

Ak sa na území Slovenskej republiky vyskytne klasický mor ošípaných, chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami

### 1.3 Hlásenie o podozrení z výskytu KMO Sanitačné práce a iné činnosti v infikovaných chovoch Odstránenie kadáverov Kontrola premiestňovania zvierat

Zákon č. 39/2007 Z.z. ustanovuje upovedomiť bez meškania orgán veterinárnej správy určeným spôsobom o každom podozrení z výskytu choroby podliehajúcej hláseniu, ako aj ostatné skutočnosti v záujme ochrany zdravia zvierat a ľudí a podľa svojich možností urobiť nevyhnutné opatrenia na to, aby nedošlo k rozšíreniu choroby.

Orgány štátnej správy vo veterinárnej oblasti (ďalej len orgány veterinárnej správy) majú právomoc nariadiť uzatvorenie chovu, v ktorom sú zvieratá podozrivé na KMO alebo nakazená touto chorobou. Vlastník je povinný podozrivé zviera uzatvoriť a izolovať. Akákoľvek manipulácia s krmivom, odpadmi, výrobkami a inými predmetmi, ktoré by mohli byť nositeľom vírusu, je zakázaná. Pohyb osôb dnu a von z izolovaného priestoru je obmedzený a podlieha schváleniu orgánov veterinárnej správy.

Po laboratórnom potvrdení nákazy je cieľom nariadených opatrení dostať chorobu pod kontrolu, vyčistiť a vydezinfikovať všetky miesta, ktoré prišli do kontaktu s uhynutými alebo podozrivými zvieratami.

Podrobný postup stanovuje Nariadenie vlády č. 276/2003 Z.z..

#### 1.4 Určenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu

Podľa § 9 Nariadenia vlády č. 276/2003 Z.z v prípade potvrdenia klasického moru ošípaných v chove príslušný orgán veterinárnej správy vymedzí okolo ohniska ochranné pásmo o polomere najmenej 3 km a pásmo dohľadu o polomere najmenej 10 km.

Legislatíva umožňuje modifikáciu veľkosti týchto pásiem v prípade potreby.

#### 1.5 Vakcinácia

Podľa § 18 Nariadenia vlády SR č. 276/2003 Z.z. je vakcinácia proti klasickému moru ošípaných zakázaná.

Hlavný veterinárny lekár môže v indikovaných prípadoch nariadiť podľa Nariadenia vlády č. 276/2003 Z.z. vakcináciu zvierat proti KMO, ak sa to týka núdzovej vakcinácie KMO na základe dodržiavania podmienok tohoto nariadenia. Vakcináciu na väčšom území nariadi hlavný veterinárny lekár, na základe súhlasu Komisie Európskej únie.

#### 1.6 Súčinnosť orgánov policajného zboru, jednotiek civilnej ochrany, príslušníkov ozbrojených síl a colných orgánov

Podľa § 16 zákona č. 39/2007 Z.z. sú príslušníci policajného zboru, jednotky civilnej ochrany, príslušníci ozbrojených síl a colných orgánov povinní spolupracovať pri zabránení šíreniu choroby a eradikácii choroby, ak o to orgán veterinárnej správy, veterinárny inšpektor alebo úradný veterinárny lekár požiada.

## **SEKCIA 2      FINANČNÉ ZABEZPEČENIE**

#### 2.1 Personál

Mzdové náklady pracovníkov orgánov veterinárnej správy, ako aj pracovníkov zamestnaných na dobu určitú pre zabezpečenie plnenia úloh v krízových situáciách, sú kryté zo štátneho rozpočtu Slovenskej republiky.

#### 2.2 Materiálne vybavenie a spotrebný materiál

Náklady na materiálne vybavenie a spotrebný materiál sú kryté z rozpočtových zdrojov Slovenskej republiky.

#### 2.3 Usmrtenie, odstránenie kadáverov a kontaminovaného materiálu, sanitácia.

Na vzniknuté náklady chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

#### 2.4 Vyplatenie odškodného

Na vzniknuté náklady chovateľovi zvierat možno poskytnúť podporu na úhradu nákladov a strát spôsobených nariadenými opatreniami. (§ 45 zákona č. 39/2007 Z.z.).

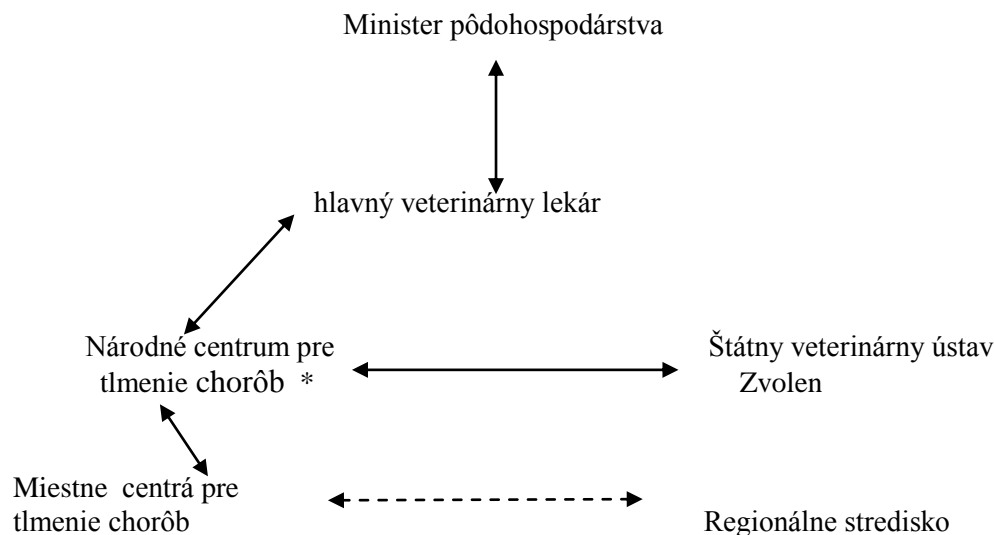
### SEKCIA 3 HIERARCHIA KONTROLNÝCH ORGÁNOV

- 3.1 Zodpovednosť za kontrolu klasického moru ošipaných na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.
- 3.2 Hlavný veterinárny lekár splnomocňuje pracovníka národného centra pre tlmenie chorôb, aby vypracoval a aktualizoval pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu klasického moru ošipaných.

(meno a adresa národného centra pre tlmenie chorôb je v prílohe 1)

V prípade výskytu nákazy, bude národné centrum riadiť všetky činnosti v súlade s príkazmi hlavného veterinárneho lekára.

Miestne centrá sú zodpovedné za kontrolu KMO (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu .



\* Národné centrum pre tlmenie chorôb je k dispozícii pre choroby uvedené v Prílohe 1 zákona 39/2007 Z.z.

### SEKCIA 4 NÁRODNÉ CENTRUM PRE TLMENIE NÁKAZ

- 4.1 Hlavný veterinárny lekár s podporou národného centra pre tlmenie chorôb je zodpovedný za :

- riadenie miestnych krízových centier pre tlmenie chorôb
  - styk s diagnostickými laboratóriami
  - zabezpečenie finančných prostriedkov na uskutočnenie pohotovostného plánu
  - zabezpečenie výcvikových programov a nominovanie pracovníkov pre verejné výcvikové programy
  - zabezpečenie osvetových kampaní
  - riadenie ostatných orgánov v prípade vzniku choroby
  - rozmiestnenie personálu a ostatných zdrojov do miestnych centier pre tlmenie chorôb
  - schválenie ochranných pásiem a pásiem dohľadu
  - uzavretie hraničných priechodov v prípade potreby
  - schválenie uvoľnenia vakcín a určenie vakcinačných zón
  - zabezpečenie núdzových finančných zdrojov, určených na krytie nákladov spojených s epidémiou
  - styk s poľnohospodárskymi obchodnými združeniami a médiami
  - za informovanie O.I.E.
  - styk s komisiou EÚ.
- 4.2. Hlavný veterinárny lekár je oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území Slovenskej republiky.
- 4.3. Národné centrum pre tlmenie chorôb je zriadené v prípade výskytu KMO na území SR a je vybavené:
- potrebným zariadením a zásobami (prostriedkami komunikácie – telefónmi, faxmi)
  - mapami a inými materiálmi potrebnými na riadenie opatrení na tlmenie chorôb
  - zoznamami národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby (Príloha 10)

## **SEKCIA 5 KONTROLA NA MIESTNEJ ÚROVNI**

- 5.1 Za pripravenosť na výskyt a kontrolu KMO na miestnej úrovni je zodpovedný regionálny veterinárny lekár. Každé miestne centrum riadi obvykle inšpektor pre zdravie a ochranu zvierat, ktorý je zodpovedný priamo hlavnému veterinárnemu lekárovi Slovenskej republiky. Počet a umiestnenie regionálneho strediska/stredísk je také, že personál, ktorý pracuje mimo strediska sa môže ľahko dostať do každého chovu hospodárskych zvierat v rámci oblasti, ktorú má pod kontrolou a vrátiť sa v priebehu dňa. Existuje 40 regionálnych veterinárnych a potravinových správ a centier, ktoré sledujú zdravotný stav zvierat v svojom regióne. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrýva každé centrum, je v Prílohe 2 tohto národného pohotovostného plánu.
- 5.2 V prípade výskytu choroby môže riaditeľ RVPS určiť dočasné centrum pre tlmenie choroby v mieste výskytu choroby.
- 5.3 Miestne centrá pre tlmenie chorôb sú vybavené potrebnými zariadeniami a zásobami, aby mohli okamžite zasiahnuť v prípade vzniku choroby. Zoznam osôb a organizácií, v oblasti zahrnutej do centra, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby je aktualizovaný a je stanovený postup hlásenia (Príloha 3 a Príloha 9).

- 5.4 V stave núdze môžu byť potrebné zariadenia dodané aj prostredníctvom súkromných firiem.
- 5.5 Miestne centrá pre tlmenie chorôb zodpovedajú za :
- implementovanie kontrolných opatrení a ochranu životného prostredia
  - riadenie a výkon miestnych kontrolných opatrení v prípade vzniku choroby
  - vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu vo svojej pôsobnosti
  - styk s národným centrom pre tlmenie chorôb a za určenie rozsahu ochranných pásiem a pásiem dohľadu
  - zabezpečenie epizootologického šetrenia v spolupráci so skupinou odborníkov a za transport vzoriek do diagnostických laboratórií
  - udržiavanie spojenia s ŠVÚ Zvolen v súvislosti s odberom a transportom vzoriek
  - styk s políciou pri izolovaní infikovaných chovov a pri iných obmedzeniach v regióne
  - dozor nad ohniskom a nad všetkými prácami v infikovaných chovoch: usmrtenia a odstránenie všetkých nakazených zvierat a zvierat podozrivých z nákazy a nakazenia
  - dozor nad dezinfekciou a čistením infikovaných priestorov, materiálu a dopravných prostriedkov
  - určenie vakcinačného tímu
  - vyšetrenie chovov v ochrannom pásme a pásme dohľadu
  - rozhodovanie vo veci premiestňovania zvierat, prepravy produktov živočíšneho pôvodu, živočíšnych vedľajších produktov, krmív a materiálov v ochrannom pásme a pásme dohľadu, ktoré môžu byť nositeľmi vírusu KMO, uzatvorenie trhov a bitúnkov
  - ukladanie opatrení na obmedzenie na premiestňovania v ochrannom pásme a pásme dohľadu, uzatvorenie trhov a bitúnkov
  - udržiavanie spojenia s políciou, poľnohospodárskymi a obchodnými spoločnosťami, farmármi, bitúnkami a ostatnými prevádzkovateľmi potravinárskych podnikov, kafilériami a ostatnými spracovateľmi VŽP, prevádzkovateľmi krmivárskych podnikov a pod.
  - pravidelné informovanie verejnosti o rizikách infekcie a za pripravenosť v prípade vzniku KMO na území svojho regiónu
  - vykonávanie osvetových kampaní
  - usporiadanie a zúčastňovanie sa na cvičeniach pre úspešné tlmenie chorôb
  - súčinnosť pri ohodnocovaní vzniknutých škôd
- 5.6 Povinnosti pri výskyte KMO vyplynú i pre ďalšie orgány.
- polícia, armáda, civilné organizácie – budú asistovať pri zabezpečení infikovaných priestorov a kontrolovať pohyb v oblasti.
- 5.7 Zloženie miestneho centra pre tlmenie chorôb
- koordinančný tím
  - administratívny tím
  - epizootologický tím
  - eradikačný tím súčasťou ktorého je aj veterinárny inšpektor ochrany zvierat
  - vakcinačný tím
  - kontrolný tím

V prípade výskytu ohniska KMO môže regionálny veterinárny lekár po konzultácii s nadriadenými orgánmi požiadať o pomoc iné centrum.

- 5.8 Miestne centrum pre tlmenie chorôb bude v nepretržitom kontakte s národným centrom a skupinou odborníkov pre KMO, aby sa určila správna stratégia eradikácie choroby.

## **SEKCIA 6 SKUPINA ODBORNÍKOV PRE KMO**

- 6.1 Skupiny odborníkov s podrobnými znalosťami o KMO boli vytvorené v spolupráci s národným centrom pre tlmenie chorôb a ŠVÚ Zvolen. (príloha 4)
- 6.2 Skupiny odborníkov majú nasledujúce povinnosti
- V prípade primárneho ohniska KMO vykonať okamžité epizootologické šetrenie, ktoré poskytne rozsiahle zhodnotenie zahrnutého rizika
  - V priebehu tlmenia choroby sa zaoberať konkrétnymi vzniknutými problémami a poskytovať rady miestnym centráм na tlmenie chorôb
  - Vždy si udržiavať odborné znalosti pri zvládnutí naliehavých prípadov a znalosti o chorobách uvedených v Prílohe 1 v rámci Slovenskej republiky a rozvíjať nové stratégie kontroly a techniky, ak je to potrebné
  - Školiť a poskytovať rady ostatnému personálu o núdzových opatreniach
- 6.3 Epizootologické šetrenie z primárneho ohniska ochorenia popisuje
- Situáciu v infikovanom chove
  - Počet a druhy vnímavého a iného dobytku; metódy chovu
  - Počet klinicky postihnutých zvierat a stanovený vek najstaršej patologickej zmeny
  - Veľkosť a umiestnenie chovu a jeho vzťah s ostatnými chovmi, verejnými cestami a pod.
  - Miestna meteorologická situácia, pokiaľ nie je k dispozícii z neďalekej meteorologickej stanice
  - Posledné premiestňovania (zvieratá a personál) do chovu a z chovu
- 6.4. Na základe týchto zistení poskytne vedúci skupiny rady miestnemu alebo národnému centru o
- Možnom pôvode infekcie
  - Pravdepodobnej dobe trvania infekcie v chove
  - Chovy, v ktorých je najväčšie riziko rozširovania vzduchom alebo premiestňovaním
  - Sledovanie a iné opatrenia, ktoré sa musia vykonať za účelom obmedzenia rozširovania choroby
- 6.5. Skupina má k dispozícii zariadenie na odber vzoriek ( pre 250 zvierat) a komunikačné zariadenie. Môže byť poskytnuté mobilné vybavenie a umiestnené len za dezinfekčnú bariéru mimo infikovaných priestorov.
- 6.6. Skupina odborníkov nie je zodpovedná za usmrcovanie a odstraňovanie kadáverov a iné rutinné opatrenia v infikovaných priestoroch. Tieto úlohy sú povinnosťou miestnych centier pre tlmenie chorôb.



## **SEKCIA 7 ĽUDSKÉ ZDROJE POŽADOVANÉ V PRÍPADE NÚDZOVÝCH SITUÁCIÍ**

Slovenská republika má dostatok ľudských zdrojov (príloha 5) vrátane laboratórneho personálu (Časť 9), zariadenia (Príloha 9) a infraštruktúry (Časť 3) na zabezpečenie rýchlej a efektívnej eradikačnej kampane ako je to požadované v prílohe č.9 nariadenia vlády č. 276/2003 Z.z.

Do konca roka 2011 nebol v Slovenskej republike žiadny región s vysokou hustotou populácie ošipáných.

Národné centrum pre tlmenie chorôb má k dispozícii zoznam veterinárnych lekárov a administratívnych pracovníkov, ktorí môžu byť privolaní v prípade výskytu KMO. K dispozícii je 40 miestnych centier s vybavením (Príloha 9) i personálom. Hlavný veterinárny lekár je podľa § 6 zákona č. 39/2007 Z.z. oprávnený v naliehavých prípadoch priamo riadiť každého veterinárneho lekára, ktorý vykonáva odborné veterinárne činnosti na území SR, nariadiť núdzové opatrenia, ako aj riadiť zamestnancov orgánov verejnej správy a iné osoby, ktorých činnosti sú potrebné na kontrolu alebo eradikáciu choroby zvierat. Nasadenie a koordináciu pracovníkov do iných regionov/okresov bude riadiť národné centrum.

Školení pracovníci pre prípad výskytu KMO (alebo so skúsenosťami s KMO) sú uvedení v prílohe 5.

Slovenská republika má okamžite k dispozícii dostatočný počet školených pracovníkov na prácu až v 10 ohniskách ochorenia, v ktoromkoľvek čase a na riadne vykonávanie dohľadu v ochrannom pásme o polomere 3 km, v každom z nich.

## **SEKCIA 8 SMERNICE PRE ZAMESTNANCOV**

Kópia operačného manuálu pre KMO je v prílohe 6.

## **SEKCIA 9 DIAGNOSTICKÉ LABORATÓRIUM**

### Diagnostické laboratórium pre KMO

Každé centrum pre tlmenie chorôb má okamžitý a nepretržitý prístup do diagnostického zariadenia pre KMO – Sérologické a virologické laboratórium – Štátny veterinárny ústav Zvolen je vybavený a spôsobilý pre poskytovanie rýchlej prvej diagnózy a tak isto pre rozsiahly sérologický surveillance.

Maximálny počet vzoriek vyšetrovaných týždenne je:

- sérologicky 3000 sa môže po týždni zvýšiť na 6 000
- virologicky 1200 sa môže po dvoch týždňoch zvýšiť na 2 500

Vo všetkých podozrivých ohniskách sa odoberajú vhodné vzorky a rýchlo sa prepravujú podľa protokolu do diagnostického laboratória (Príloha 6 a Manuál pre KMO – CD. Vedúci Národného centra pre tlmenie nákaz stanoví zodpovednosť za riadenie tohoto postupu.

Zodpovednosti a povinnosti diagnostického laboratória sú stanovené v Prílohe 6 Nariadenia vlády č. 276/2003 Z.z.

## **SEKCIA 10 NÚDZOVÁ VAKCINÁCIA**

10.1 Bol pripravený pohotovostný plán pre núdzovú vakcináciu a je uvedený v Prílohe 3 k operačnému manuálu v Smerniciach pre zamestnancov. Plán bude použitý, keď kampaň núdzovej vakcinácie bude schválená Európskou Komisiou a Stálym výborom pre potravinový reťazec a zdravie zvierat.

Národné centrum pre tlmenie chorôb bude zodpovedné za získanie vakcíny, berúc do úvahy legislatívu Spoločenstva, a za jej dodanie do oblastí, v ktorých sa bude používať.

V pláne je uvedené množstvo vakcíny, ktorá sa bude požadovať a opatrenia, ktoré boli vykonané na jej distribúciu, vrátane udržiavania v chlade od jej obdržania po skladovanie a miesto jej použitia.

Vakcinačné vybavenie dostačujúce na podávanie veľkých množstiev vakcíny v krátkom čase, zariadenie s ktorým sa označujú vakcinované ošípané a potrebné formuláre sa uchovávajú v sklade za účelom rýchlej prepravy do miestneho centra pre tlmenie nálezov v oblastiach, v ktorých sa budú používať.

Zoznam je zostavený veterinárnym, technickým a administratívnym pomocným personálom, školeným vo vakcinačných postupoch a ktorý by bol rozmiestnený do Centier pre núdzovú vakcináciu.

Centrum pre núdzovú vakcináciu bude zriadené v rámci Miestneho centra pre tlmenie chorôb alebo v jeho blízkosti a bude pod kontrolou vedúceho veterinárneho lekára, ktorý zodpovedá za miestne centrum pre tlmenie chorôb.

Každý vakcinačný tím sa skladá z veterinárneho lekára a technického asistenta.

Predtým ako sa vykoná vakcinácia stáda, budú ošípané klinicky vyšetrené a budú vakcinované len vtedy, ak budú bez príznakov klasického moru ošípaných. Ak sa nemôže vylúčiť prítomnosť klasického moru ošípaných, prípad bude postúpený miestnemu centru pre tlmenie chorôb za účelom prijatia opatrení.

10.1 Pohotovostný plán pre vakcináciu je v Prílohe č.3 k operačnému manuálu.

## **SEKCIA 11 TRÉNINGOVÉ PROGRAMY**

### **Školenie pracovníkov**

Pre veterinárnych lekárov, technických asistentov a administratívny pomocný personál vo veterinárnej službe je zavedený jednotný program školení pre tlmenie a eradikáciu klasického moru ošípaných.

Školenie pre skupinu odborníkov a pre kľúčových členov národného centra pre tlmenie chorôb je v rámci programu kurzov o nakaľivých chorobách v celom Spoločenstve a zahŕňa patogenézu, klinickú a laboratórnu diagnostiku, epidemiológiu, sledovanie a surveillance, všeobecné a špecifické kontrolné opatrenia, používanie prediktívnych údajov a postupy v infikovaných chovoch.

Tréningové cvičenia pre ostatných zamestnancov organizuje skupina odborníkov za pomoci zamestnancov na všetkých úrovniach, ktorí majú skúsenosti s touto chorobou. Tréningový program zahŕňa:

- diagnózu klasického moru ošipaných;
- postupy v podozrivých a známych infikovaných chovoch;
- epizotologické šetrenie;
- postupy v ochrannom pásme a pásme dohľadu;
- sledovanie a surveillance;
- postupy v národnom centre pre tlmenie chorôb;
- postupy v miestnom centre pre tlmenie chorôb;
- ochrana zvierat (welfare) v čase usmrcovania a v chovoch s reštrikčnými opatreniami;
- uchovávanie záznamov na všetkých stupňoch;
- komunikácia a hlásenie v rámci organizačnej štruktúry
- úlohy/povinnosti centier pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov;
- účinný rozhodovací proces;
- hlásenie (notifikácia) a postupy publicity.

Úradné školenia sa uskutočňujú pravidelne za účelom podporovania informovanosti a spôsobilosti a s cieľom zabezpečiť, aby boli poskytnuté novým pracovníkom na začiatku ich pracovného zaradenia teoretické a praktické vedomosti o klasickom more ošipaných.

Okrem takýchto pravidelne sa uskutočňovaných úradných školení, z ktorých niektoré sú simulačnými cvičeniami, pohotovostné cvičenia v reálnom čase, ktoré simulujú, pokiaľ možno čo najrealistickejšie postupy tlmenia chorôb, sa uskutočňujú v dvojročných intervaloch. Intenzívne a extenzívne systémy produkcie dobytká a chovy so zmiešanými druhmi zvierat sú zahrnuté v týchto cvičeniach. Zariadenia sú k dispozícii na:

- podporu operatívneho riadenia v ohnisku;
- poskytovanie rýchleho sledovania kontaktných chovov a rizikových stád;
- simulovanie rozširovania ochorenia medzi chovmi;

- porovnávanie následkov rôznych kontrolných stratégií;
- riešenie problémov, ktoré sa pravdepodobne vyskytnú v reálnych situáciách

Laboratórny personál sa zúčastní na simulačných cvičeniach ale okrem toho bude mať špeciálne školenie o laboratórnych diagnostických technikách.

Efektívnosť každého pohotovostného cvičenia v reálnom čase je vyhodnotená, pripravená je správa a skúsenosť sa využíva na zdokonalenie plánovania následných tréningových podujatí.

## **SEKCIA 12 PUBLICITA A INFORMOVANIE VEREJNOSTI O KMO**

Cieľom publicity a informačných kampaní je zabezpečiť rozsiahlu informovanosť o klasickom more ošipaných, o klinických príznakoch, aby osoby, ktorí sú v pravidelnom kontakte s ošipanými a diviakmi, okamžite hlásili podozrenie na KMO. Informovanosť je zabezpečená odbornými článkami v časopisoch, organizáciou prednášok, kurzov, pomocou médií, zverejnením informácií na webovej stránke Štátnej veterinárnej a potravinovej správy: [www.svssr.sk](http://www.svssr.sk).

Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky vydáva v závislosti od nálezovej situácie informatívne materiály, prípadne letáky o KMO, ktoré sú určené pre chovateľov ošipaných.

Regionálne veterinárne a potravinové správy udržiavajú kontakt s chovateľmi a pravidelne ich informujú o aktuálnej nálezovej situácii KMO v Slovenskej republike, v členských štátoch Európskej Únie a v tretích krajinách.

### Prílohy

1. Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat
2. Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.
3. Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie chorôb.
4. Skupiny odborníkov pre KMO.
5. Veterinárni lekári školení pre prípad výskytu KMO (alebo so skúsenosťami s KMO).
6. Operačný manuál pre KMO.
7. Pohotovostný plán pre vakcináciu.
8. Miestne centrá pre tlmenie chorôb.
9. Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.
10. Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby

**Príloha č.1.**

**Slovenská republika**

**Národné centrum pre tlmenie chorôb zvierat**

**Štátna veterinárna a potravinová správa Slovenskej republiky**

**Botanická 17**

**843 12 Bratislava**

**Funkciu vedúceho Národného centra pre tlmenie chorôb zvierat plní vedúci odboru  
zdravia a ochrany zvierat ŠVPS SR**

**MVDr. Ľubomír JANIUK**

tel.: 02/602 57 230, 02/602 57 229

fax : 02/602 57 247

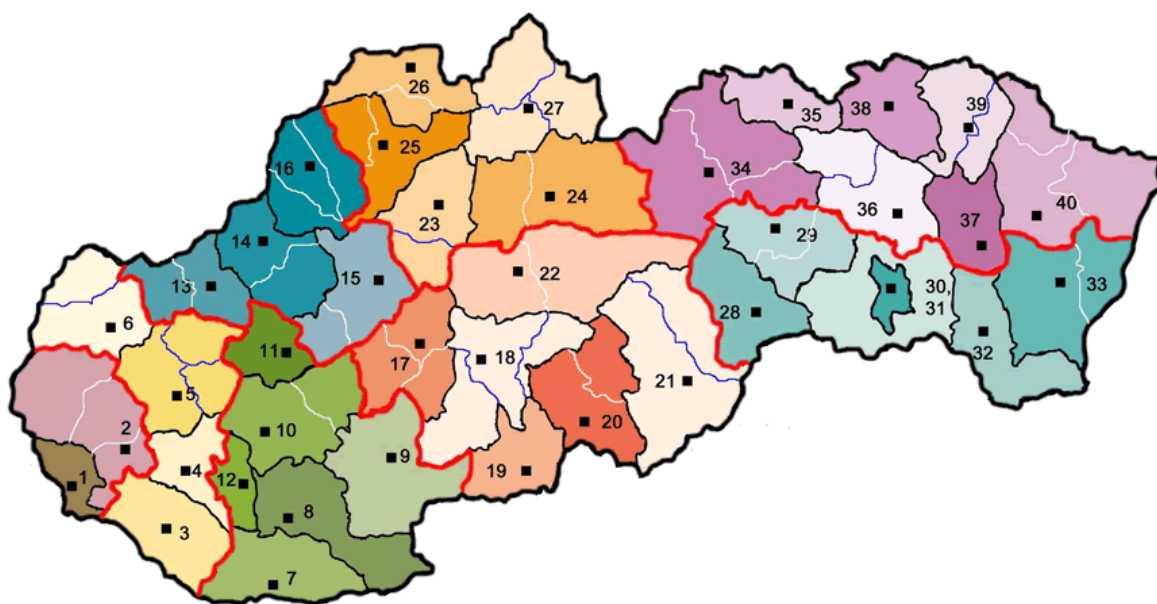
E-mail : janiuk@svssr.sk

## Príloha č.2.

Slovenská republika

Mapa ukazujúca územie, ktoré pokrývajú miestne centrá pre tlmenie chorôb.

1	Bratislava	13	Nové Mesto nad Váhom	28	Rožňava
2	Senec	14	Trenčín	29	Spišská Nová Ves
3	Dunajská Streda	15	Púchov	30	Košice – mesto
4	Galanta	16	Prievidza	31	Košice – okolie
5	Trnava	17	Žiar nad Hronom	32	Trebišov
6	Senica	18	Zvolen	33	Michalovce
7	Komárno	19	Veľký Krtíš	34	Poprad
8	Nové Zámky	20	Lučenec	35	Stará Ľubovňa
9	Levice	21	Rimavská Sobota	36	Prešov
10	Nitra	22	Banská Bystrica	37	Vranov nad Topľou
11	Topoľčany	23	Martin	38	Bardejov
12	Šaľa	24	Liptovský Mikuláš	39	Svidník
		25	Žilina	40	Humenné
		26	Čadca		
		27	Dolný Kubín		



### Príloha č.3.

Slovenská republika

Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie nákaz.

<b>Názov formulára</b>
Hlásenie o podozrení z KMO
Epizootologické šetrenie pri podozrení z KMO
Veterinárne opatrenia pri podozrení z KMO
Správa o výskyte klasického moru ošípaných
Denné hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte KMO
Veterinárne opatrenia pri potvrdení KMO(v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu, pre kontaktné chovy)
Súpis chovateľov a počty zvierat vyšetrených (ochranne vakcinovaných) na KMO (v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu)
Epizootologické šetrenie pri potvrdení KMO (v ohnisku, v kontaktných chovoch)
Žiadanka na veterinárne laboratórne vyšetrenie nákaz v chovoch ošípaných
Správa o zániku ohniska KMO
Zrušenie veterinárnych opatrení
Úradný záznam o vykonaní predbežného čistenia a dezinfekcie
Úradný záznam o vykonaní záverečného čistenia a dezinfekcie
Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku
Úradný záznam z kontroly

## **Príloha č.4.**

Slovenská republika

Skupiny odborníkov pre KMO.

### **1. Skupina odborníkov**

vedúci skupiny - MVDr. Rudolf JANTO, ŠVPS SR Bratislava,  
tel. : 048/415 41 27, 0905 593 657  
fax : 048/412 56 501  
E-mail : [janto@svssr.sk](mailto:janto@svssr.sk)

člen – MVDr. Ondrej MARTIŠ, RVPS Lučenec  
tel. : 047/45 11 753, 0915 849 887  
fax : 047/432 35 26  
E-mail : [rvslco@svssr.sk](mailto:rvtlco@svssr.sk)

Zástupca ŠVÚ Zvolen

### **2. Skupina odborníkov**

vedúci skupiny - MVDr. Vilém KOPŘIVA, PhD., ŠVPS SR Bratislava,  
tel. : 032/640 13 90, 032/652 21 22, +421918637700  
fax : 032/652 12 66  
E-mail : [kopriva@svssr.sk](mailto:kopriva@svssr.sk)

člen – MVDr. Štefan MIHOLICS, RVPS Komárno  
tel. : 035/790 39 12, 035/790 39 14, 0915 984 938  
fax : 035/773 12 34  
E-mail : [rvskno@svssr.sk](mailto:rvskno@svssr.sk)

Zástupca ŠVÚ Zvolen



## Príloha č.5.

Slovenská republika

Zamestnanci školení pre prípad výskytu KMO (alebo so skúsenosťami s KMO).

### (i) Počet zamestnancov, ktorí môžu byť povolaní v prípade výskytu KMO v SR

Všetkých cca 1070 zamestnancov je školených v istých aspektoch kontroly KMO a v prípade najhoršieho scenára môžu byť povolaní. Avšak v praxi okolo 450 úradných veterinárnych lekárov môže byť povolaných kedykoľvek a navyše okolo 50 veterinárnych technikov na pomoc miestnym centrám pre tlmenie nákaz. Zoznam týchto veterinárnych lekárov a technikov je uvedený v regionálnych pohotovostných plánoch a uchováva sa v národnom centre. V tomto zozname je uvedené:

- Meno a lokalizácia členov personálu
- Kvalifikácia, napríklad veterinárny lekár
- Praktické skúsenosti skupiny 1 (špecifikovanie ochorenia)
- Vykonané školenie

Všetci zamestnanci, ktorí nie sú pod priamou kontrolou hlavného veterinárneho lekára majú stálu dohodu medzi hlavným veterinárnym lekárom a zamestnávateľmi o okamžitom uvoľnení takýchto zamestnancov.

### (ii) Počet zamestnancov školených alebo so skúsenosťami na kontrolu KMO

Všetci úradní veterinárni lekári sú školení a v dôsledku nepretržitého výskytu KMO v poslednom desaťročí minulého storočia mnohí z nich majú praktické skúsenosti s KMO. Novoprijatí zamestnanci ako súčasť nástupnej praxe, pravidelných školení organizovaných inštitútom pre vzdelávanie veterinárnych lekárov, prípadne školení organizovaných v rámci I. postgraduálneho školenia sú oboznámení s opatreniami vykonávanými pri výskyte KMO a epidemiológiou tohto ochorenia.

### (iii) Počet zamestnancov schopných používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ v prípade výskytu klasického moru ošipaných

- Zoznam veterinárnych lekárov a technikov schopných plynule používať niektorý z jazykov členských štátov EÚ je uvedený v rámci regionálnych pohotovostných plánov a je uchovávaný v národnom centre.

Okrem nich sú to ďalší veterinárni lekári, ktorých jazykové schopnosti sú slabšie, avšak môžu byť využité. Jazyky sú nasledujúce:

Angličtina

Francúzština

Taliančina

Nemčina

Španielčina.

Slovenská republika informuje každoročne Komisiu o:

- Počte veterinárnych lekárov, ktorí sú k dispozícii pri plnení povinností v súvislosti s KMO

- Počte veterinárnych lekárov s praktickými skúsenosťami o chorobách, ktoré sú uvedené v Prílohe 1 zákona č.39/2007 Z. z..
- Spôsobilosti pracovníkov orgánov štátnej správy vo veterinárnej oblasti pracovať s viac ako jedným jazykom Spoločenstva

#### Zamestnanci v miestnom centre

- Vedúci miestneho centra
- Veterinárni lekári školení v
  - diagnóze uvedených chorôb
  - usmrcovaní, čistení a dezinfekcii v infikovaných priestoroch
  - kontrolách premiestňovania
- Podporný personál školený
  - v postupoch v infikovaných priestoroch
  - kontrolách premiestňovania
- Zamestnanci úradu školení v uchovávaní záznamov, požadovaných na diagnózu KMO

Zamestnanci sa zúčastňujú kurzov za účelom získania schopnosti okamžite konať v prípade výskytu ohniska KMO.

#### Skupiny odborníkov

- vedúci skupiny odborníkov - veterinárny lekár, skúsený alebo školený v epidemiológii a klinickej diagnóze
- veterinárny lekár so skúsenosťami alebo školený v usmrcovaní, odstraňovaní kadáverov a čistení a dezinfekcii
- odborník diagnostického laboratória, skúsený vo vykonávaní laboratórneho testu.

Skupina odborníkov má prístup k meteorologickým posudkom a predpovediam. Skupina je pravidelne školená v epizootologických, diagnostických a kontrolných postupoch ( Časť 11)

## Príloha č.6.

### Slovenská republika

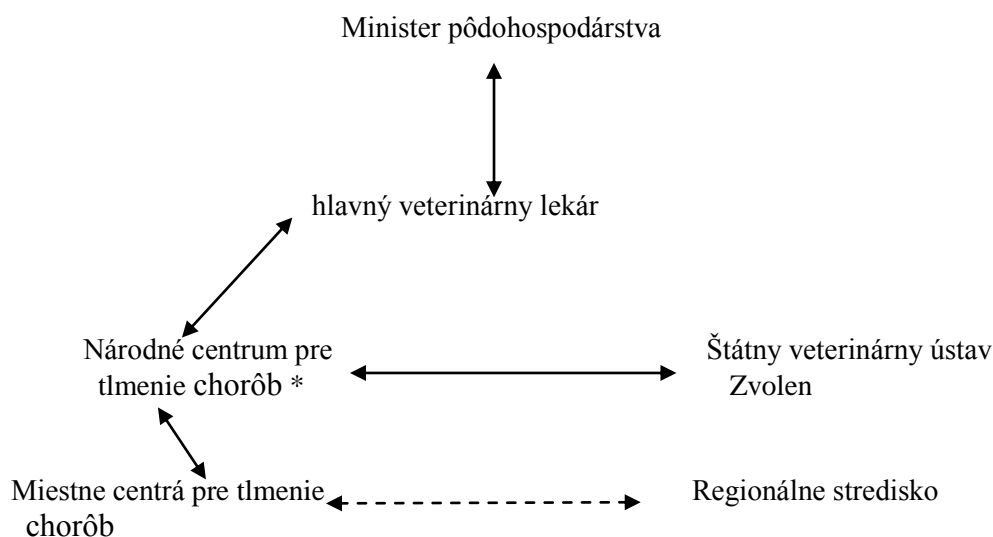
#### Operačný manuál pre KMO

Právny základ pre

- hlásenie podozrenia z nákazy § 3 nariadenia vlády 276/2003 Z.z.
- zabíjanie zvierat, oceňovanie a vyplácanie kompenzácií § 40 Zákona 39/2007 Z.z.
- zničenie tiel a prístup na miesta, ktoré sa budú používať na tento účel (§ 5 nariadenia vlády 276/2003 Z.z.
- sanitárne a iné postupy v infikovaných priestoroch (§ 5 nariadenia vlády 276/2003 Z.z.)
- kontrola premiestňovaní (§ 10 a 11 Nariadenia vlády 276/2003 Z.z.)
- núdzová vakcinácia (§ 19 Nariadenia vlády 276/2003 Z.z.),

Organizačná schéma v prípade výskytu ohniska

- národné centrum pre tlmenie chorôb
- miestne centrum pre tlmenie chorôb
- skupiny odborníkov



Zodpovednosť za kontrolu klasického moru ošipaných na území Slovenskej republiky má minister pôdohospodárstva Slovenskej republiky. Výkonom kontroly je poverený hlavný veterinárny lekár.

Hlavný veterinárny lekár splnomocňuje pracovníka národného centra pre tlmenie chorôb, aby vypracoval a aktualizoval pohotovostný plán pre prípad podozrenia a výskytu klasického moru ošipaných.

V prípade výskytu choroby riadi národné centrum všetky činnosti v súlade s pokynmi hlavného veterinárneho lekára.

Miestne krízové centrá sú zodpovedné za kontrolu KMO (ohniská a obmedzenia) v rámci svojho regiónu.

## **1. Predbežné opatrenia**

### **1.1 Ohlásenie choroby**

Výskyt KMO alebo podozrenie z výskytu KMO musí byť ohlásené bez akéhokoľvek zdržania ŠVPS SR.

### **1.2 Postup šetrenia**

Po prijatí hlásenia výskytu alebo podozrenia z výskytu klasického moru ošípaných (KMO) v chove so živým materiálom alebo na iných miestach, regionálna veterinárna a potravinová správa musí okamžite zabezpečiť začatie šetrenia, aby sa dokázal, alebo vylúčil výskyt ochorenia, a aby sa podozrivý chov dostal pod stálu úradnú kontrolu.

V čase keď sa šetrenie začne, musí byť okamžite informované národné centrum pre tlmenie chorôb, aby sa mohli urobiť prípravy pre zvládnutie epidémie ak bude potvrdený výskyt ochorenia, vrátane založenia miestneho (krízového) centra pre tlmenie chorôb a skupiny odborníkov.

Poverený úradný veterinárny lekár, vykonávajúci šetrenie v chove, musí mať so sebou vybavenie podľa prílohy 2 tejto príručky.

V prípade chovu s veľkým množstvom zvierat môže byť pre potreby šetrenia potrebné nasadiť viac než jedného povereného veterinárneho lekára a môže byť vyžiadaná asistancia technického personálu.

## **2. Epizootologické šetrenie**

### **2.1 Nariadenie opatrení na premiestňovanie zvierat**

Okamžite po príchode do podozrivého chovu musí poverený úradný veterinárny lekár majiteľovi ošípaných alebo jeho zástupcovi uložiť nasledujúce opatrenia:

- všetky ošípané v chove, musia byť v uzatvorených priestoroch, prípadne preložené na iné miesto, kde môžu byť izolované,
- žiadne ošípané nesmú byť prisunuté do chovu alebo opustiť chov
- žiadne bravčové mäso nesmie byť vyvezené z chovu bez písomného súhlasu orgánu veterinárnej správy
- žiadne kadávery ošípaných nesmú opustiť chov bez písomného súhlasu orgánu veterinárnej správy
- žiadne krmivo pre zvieratá, vybavenia, predmety, materiály alebo odpadky, schopné prenášať vírus KMO nesmú opustiť chov bez písomného súhlasu orgánu veterinárnej správy
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť chov iba za podmienok stanovených orgánom veterinárnej správy
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť chov iba za podmienok stanovených orgánom veterinárnej správy
- pri vchodoch a východoch z budov, v ktorých sú umiestnené ošípané a v samotnom chove musia byť zabezpečené vhodné spôsoby dezinfekcie za použitia dezinfekčného prostriedku úradne schváleného proti vírusu KMO.

Výrazné oznámenie o podozrení na KMO bude umiestnené na každom vstupe do chovu. Ak je to považované za potrebné pre zamedzenie ďalšieho rozširovania ochorenia, zákaz opúšťania chovu môže byť rozšírený aj na ostatné druhy zvierat.

Majiteľ musí byť inštruovaný, že aj keď úradný veterinár spraví oficiálny súpis ošípaných v chove z epizootologických dôvodov (časť 2.4), je povinný uchovávať záznamy o všetkých ošípaných v chove podľa kategórií a doplniť zoznam množstvom zvierat, ktoré uhynuli. Tento zoznam musí byť pravidelne aktualizovaný údajmi o narodení alebo uhynutí zvierat počas doby podozrenia. Informácie na zozname musia byť na požiadanie predložené a pri každej kontrole dozorných orgánov môžu byť skontrolované.

Urgentné kontroly sa týkajú iba chovov, v ktorých je podozrenie z výskytu KMO alebo, ak to národné centrum pre tlmenie chorôb považuje za potrebné, môžu sa rozšíriť aj na iné chovy, ktoré sú v kontakte s chovom, a ktoré by mohli byť ohrozené v prípade potvrdenia ochorenia.

Ak sa prítomnosť KMO nepotvrdí alebo nevytlúči do 15 dní od ustanovenia obmedzení pohybu v podozrivom chove, RVPS podľa potreby povolí odvoz (pod dozorom) ošípaných priamo na bitúnok určený RVPS, za predpokladu, že:

- všetky ošípané z chovu boli prehliadnuté;
- ošípané určené na prevoz boli klinicky vyšetrené, vrátane kontroly telesnej teploty na reprezentatívnej vzorke
- každá ošípaná bola označená ušným číslom;
- ošípané sú prevážané v úradne zapečatených vozidlách;
- bitúnok by mal byť informovaný o úmysle zaslania ošípaných z chovu podozrivého z KMO na zabitie;
- ošípané sú držané a zabíjané samostatne od ostatných ošípaných;
- vozidlá a zariadenie použité na transport ošípaných musia byť po presune vyčistené a dezinfikované;
- pri vyšetrení pred a po zabití sa sledujú príznaky svedčiacie na prítomnosť vírusu KMO;
- mäso z týchto ošípaných sa umiestni iba na domácom trhu.

Obmedzenia uvedené vyššie zostanú v platnosti, kým sa úradne nevytlúči KMO.

V prípade potreby bude policajný zbor požiadaný o pomoc pri uplatňovaní obmedzení.

## **2.2 Prvotné epizootologické šetrenie**

Epizootologické šetrenie by malo byť vykonané za účelom zistenia:

- dĺžky trvania KMO v chove pred nahlásením podozrenia;
- možný pôvod choroby v chove a identifikácia iných chovov, kde sa môžu nachádzať ošípané, ktoré sa mohli infikovať z toho istého zdroja;
- pohyb ošípaných, kadáverov, mäsa, dopravných prostriedkov, materiálov alebo ľudí prenášajúcich vírus do alebo z iných chovov s ošípanými.

### 2.3 Rozšírenie obmedzení na pohyb zvierat

Ak má RVPS dôkaz o tom, že sa KMO mohol preniesť z iných chovov do podozrivého chovu, alebo že choroba mohla byť nejakými prostriedkami prenesená z podozrivého chovu na iné chovy, aj tieto ďalšie chovy musia byť zaradené do úradného programu obmedzení a pozorovania podľa časti 2.1, kým sa prítomnosť KMO v podozrivom chove úradne nevytlúči

### 2.4 Klinické vyšetrenie

Pred klinickým vyšetrením chovu si úradný veterinár navlečie ochranný odev a zabezpečí osobnú dezinfekciu.

Úradný veterinárny lekár pred vyšetrením musí spracovať súpis rozdielnych kategórií ošípaných v chove – kance, prasnice, chovný materiál, výkrmové ošípané, odstavčatá a ciciaky.

Načrtnutý plán mal by zahŕňať budovy v chove s označením množstva ošípaných v každej kategórii a v každom chove.

Je potrebné urobiť podrobné vyšetrenie všetkých ošípaných v chove ako aj záznam o všetkých príznakoch choroby, ako aj o ich identifikácii a mieste pobytu ošípaných v chove, vykazujúcich takéto abnormality

Uprednostňuje sa začať kontrolu stáda v mieste chovu, kde sú podľa vyhlásenia majiteľa alebo jeho zástupcu ošípané zdravé, ponechajúc podozrivé zvieratá na koniec. Ak to nie je možné, hlavne v prípade veľkých chovov s obmedzeným počtom pomocníkov, môžu sa vyšetriť najprv podozrivé zvieratá.

Klinické príznaky KMO, ktoré sa môžu vyskytnúť, sú :

- horúčka
- gastrointestinálne
- respiračné problémy
- chúlenie sa ošípaných
- zmena farby a petechiálne krvácanie na koži
- diskoordinácia, apatia, letargia a nechutenstvo.

Hlavne u dospelých jedincov sa môže vyskytnúť atypický priebeh ochorenia, pri ktorom chýbajú klasické príznaky ochorenia.

### 2.5 Post-mortem vyšetrenie

Po skončení vyšetovania všetkých živých ošípaných by mal úradný veterinárny lekár vykonať podrobné vyšetrenie uhynutých zvierat v chove a zaznamenať prípadné abnormality.

Medzi patologické zmeny, ktoré sa môžu vyskytnúť patria.

- petechiálne krvácaniny na mediastinálnych lymfatických uzlinách, na močovom mechúri, epiglotis a obličkách
- zväčšenie sleziny
- slezinové infarkty
- črevné ulcerácie
- krvácaniny na obličkovej panvičke
- rozsiahle krvácaniny v brušnej dutine.

## 2.6 Diagnostické usmrtenie

Ak nie sú k dispozícii uhynuté ošípané na post-mortem vyšetrenie, alebo ak vzorky odobraté z kadáverov v chove nemajú vhodnú kvalitu pre diagnostické laboratórium, poverený úradný veterinár môže vybrať vhodnú ošípanú alebo ošípané, ktoré budú usmrtené pre post-mortem vyšetrenie a odber vzoriek.

Za ošípané povinne usmrtené na diagnostické účely bude vyplatená náhrada škody a o hodnote týchto ošípaných rozhodne úradný veterinárny lekár. Ak sa má usmrtiť jedna ošípaná na diagnostické účely, uprednostňuje sa smrtiaca injekcia do v. jugularis.

## 2.7 Odber vzoriek

Vzorky krvi na detekciu vírusu by mali byť odobraté zvieratú s klinickými príznakmi, najlepšie v počiatočnej fáze choroby. Ak je zviera bez klinických príznakov mala by sa krv odobrať ošípaným s teplotou od 40,5°C vyššie. Vzorky krvi by sa mali odobrať aj od ošípaných, ktoré sú povinne zabitú pre diagnostické účely (viď časť 3.5 – odber vzoriek krvi).

Od každej ošípanej by sa mali odobrať dve vzorky, jedna s antikoagulačnou prísadou a jedna bez prísady. Z podozrivého chovu by sa malo odobrať až do 10 vzoriek. Odber vzoriek sa musí uskutočniť v súlade s diagnostickou príručkou - Diagnostická príručka ustanovujúca diagnostické postupy, metódy odberu vzoriek a kritéria na vyhodnocovanie laboratórných testov na potvrdenie klasického moru ošípaných 1/2004/276 (vestník MP SR č.26 /2004).

Vzorky krvi by sa mali podľa potreby držať pri teplote 4°C až do ich odoslania národnému referenčnému laboratóriu.

Vzorky tkaniva by sa mali odobrať ošípaným, ktoré uhynuli v predchádzajúcich 24 hodinách, a u ktorých ešte nedošlo k autolyze, prípadne od ošípaných, ktoré boli zabitú z diagnostických dôvodov. Vzorky tkaniva by sa mali odobrať najmenej od dvoch – troch ošípaných.

Vzorky tkaniva sa musia odoberať aseptickým spôsobom, bez kontaktu s dezinfekčným prostriedkom a mali by sa ukladať do osobitných čistých nádob označených číslom chovu, počtom ošípaných, od ktorých sa vzorky odoberali, druhom tkaniva, menom úradného veterinára a dátumom odberu.

Žiadanka, ktorá sprevádza vzorky, by mala uvádzať podrobnosti o ošípaných, ktorým boli vzorky odobraté, vrátane údajov o klinickom a post-mortem vyšetrení a údajov o ostatných druhoch zvierat prítomných v chove. Jedna kópia sprievodnej žiadanky zostane úradnému veterinárovi, ktorý ju založí do dokumentácie a ďalšia kópia bude odoslaná faxom do národného centra pre tlmenie nákaz.

Nebude sa používať nijaká konzervačná látka, avšak vzorky by sa mali udržiavať pri teplote 4°C až do ich odoslania do národného referenčného laboratória.

Tkanivá požadované pre laboratórne vyšetrenie zahŕňajú:

- tonzily, obličky a slezinu
- ileum
- dve z nasledovných skupín lymfatických uzlín:

- retrofaryngeálne
- parotické
- mandibulárne
- mezenterické

Odobrať by sa malo cca 10 g sleziny, obličky a ilea.

## **2.8 Odoberanie vzoriek sleziny**

Pre odber vzorky zo sleziny sa kadáver ošípanej uloží na pravý bok. Koža pokrývajúca ľavé rebrá a brucho sa odtiahne od chrbtice. Potom sa použije čistý nôž na rez medzi tretím a štvrtým rebrom od konca, umožniac tak odsunúť tri posledné rebrá k chrbtici - peritoneum zostane nedotknuté a pod ním sa črtá slezina. Peritoneum sa nadvihne pomocou anatomických klieští a nad slezinou sa nareže. Voľný koniec sleziny sa pridrží obyčajnými kliešťami a do čistej nádoby sa odoberie 3 cm vzorka.

## **2.9 Odber materiálu z tonzíl**

Vyšetrovaný kadáver ošípanej sa uloží na chrbát s natiiahnutým krkom.

Koža a podkožné tkanivo sa odstráni spomedzi čeľustí až po hrtan.

Od brady sa urobí vertikálny rez pozdĺž vnútornej hrany čeľuste a odhalí sa jazyk, rez sa robí čo najbližšie k čeľusti.

Jazyk sa odtiahne dozadu a odhalia sa tonzilárne krypty na dorzálnej strane hltanu.

Tonzilárne krypty sa potom môžu vybrať spolu s podkladovým tkanivom – uložia sa do čistej nádoby.

## **2.10 Odosielanie materiálu**

Krvné a tkanivové vzorky by sa mali prepravovať najlepšie poslom, v každom prípade však čo najrýchlejšie do národného referenčného laboratória. Laboratórium by malo byť oboznámené s odoslaním diagnostických vzoriek a malo by byť informované o očakávanom čase, kedy by mali doraziť, aby sa mohli pripraviť na ich príjem a vyšetrenie. Počas prevozu by sa mali chladiť, nie však mraziť. V laboratóriu sa vzorky môžu uskladňovať pri teplote 4°C, ale čo najskôr by mali byť vyšetrené na KMO a hlavne v prvej fáze epidémie aj na africký mor ošípaných. Je dôležité, aby v prípade séropozitivity materiálu na vírus KMO, bola skontrolovaná aj možnosť prítomnosti protilátok proti vakcinačnému vírusu, proti vírusu BVD alebo border disease. Je dôležité aby sprievodná žiadanka k vzorkám do laboratória obsahovala aj anamnestické údaje o chove a prípadne epizootologické údaje, ktoré sú k dispozícii, vrátane, ak je to možné aj pravdepodobného zdroja infekcie a dátumu zavlečenia.

## **2.11 Hlásenie riadiacemu centru**

Po ukončení predbežného šetrenia, odobratí potrebných vzoriek krvi a tkaniva a zabezpečení odoslania vzoriek do národného referenčného laboratória, úradný veterinár, predtým než opustí podozrivý chov by mal vyplniť predbežné hlásenie a zaslať ho buď faxom alebo nahlásiť telefonicky národnému centru pre tlmenie chorôb. V každom prípade by sa mal poverený úradný veterinár spojiť s centrom, aby mohol dostať inštrukcie, týkajúce sa ďalšieho postupu pred opustením chovu.

## **2.12 Činnosť v období do obdržania laboratórnych výsledkov**



Nariadené opatrenia uložené podľa odseku 2.1 zostanú v platnosti až kým nebude úradne vylúčené podozrenie na KMO.

Majiteľ, alebo zástupca majiteľa, by mal byť informovaný, že môže trvať až tri dni než sa doručia výsledky vyšetrení, ale že za ten čas môže súkromný veterinár navštíviť chov a ošetriť choré zvieratá za predpokladu dodržania prísnych dezinfekčných opatrení.

Úradný veterinárny lekár by mal pred opustením chovu skontrolovať, či majiteľ, alebo jeho zástupca, porozumeli opatreniam, ktoré boli nariadené na prevádzku jeho chovu a dezinfekčným opatreniam, ktoré sú potrebné pre vstup oprávnených osôb do chovu.

Musia byť urobené opatrenia na bezpečnú likvidáciu kadáverov ošípaných, ktoré uhynuli alebo boli usmrtené pre diagnostické účely. Toto musí prebehnúť pod úradným dozomom a spôsobom, ktorý zamedzí riziku rozšírenia vírusu KMO.

Ďalšie návštevy podozrivého chovu v rámci dozoru by mali byť zabezpečené po konzultácii s národným centrom pre tlmenie chorôb.

### **2.13 Negatívne výsledky**

V niektorých prípadoch bude môcť úradný veterinárny lekár na základe klinických a post mortem vyšetrení upovedomiť národné centrum pre tlmenie chorôb, že nezistil príznaky prítomnosti KMO v chove. Ak národnému centru pre tlmenie chorôb stačí takáto správa o negatívnom výsledku vyšetovania, uložené obmedzenia môžu byť okamžite zrušené.

V opačnom prípade je potrebné vyčkať na výsledky laboratórnych vyšetrení.

Ak sú výsledky testov negatívne, uložené obmedzenia môžu byť okamžite zrušené na príkaz národného centra pre tlmenie chorôb. Je však možné, že zostane podozrenie na výskyt KMO a na základe toho bude prijaté rozhodnutie po konzultácii s úradným veterinárom zodpovedným za vyšetovanie v chove a národným centrom pre tlmenie chorôb, ponechať dozor nad chovom a odobrať ďalšie vzorky tkanív a krvi na testovanie v národnom referenčnom laboratóriu.

## **2. Potvrdenie prítomnosti KMO**

### **3.1 Hlásenia**

Do 24 hodín od úradného potvrdenia prvého výskytu KMO Komisia EÚ a ostatné členské štáty EÚ dostanú oficiálne hlásenie o výskyte choroby. V tejto fáze bude využitý systém ADNS EÚ (systém pre hlásenie chorôb zvierat EÚ) a to v súlade s Nariadením vlády 288/2003 a Rozhodnutím Komisie 84/90/EEC.

Národné centrum pre tlmenie chorôb pripraví podklady pre hlásenie, ktoré musia obsahovať minimálne nasledovné podrobnosti:

- dátum vzniku podozrenia na KMO
- dátum potvrdenia výskytu KMO
- metódy použité pre potvrdenie choroby
- miesto infikovaných chovov
- vzdialenosť od najbližších chovov s ošípanými
- počet ošípaných každej kategórie v danom chove
- počet ošípaných každej kategórie, u ktorých bol potvrdený KMO
- morbidita choroby.

Do 24 hodín od prvého výskytu bude podané hlásenie OIE.

Príslušné národné a miestne poľnohospodárske a veterinárne orgány budú takisto okamžite upovedomené o skutočnosti, že KMO bol úradne potvrdený. Podľa potreby budú urobené vyhlásenia pre médiá.

Budú vyvesené zreteľné oznamy, že chov je infikovaný chorobou KMO. Informačné tabule budú aj pri vstupoch do všetkých obcí v ochrannom pásme a pásme dohľadu.

### **3.2 Ustanovenie miestneho centra pre tlmenie chorôb**

Akonáhle sa potvrdí výskyt KMO, založí sa miestne centrum pre tlmenie nákaz a vybaví sa všetkými potrebnými veterinárnymi, technickými a administratívnymi pracovníkmi a iným materiálom a vybavením, potrebným pre zvládnutie a eradikáciu choroby čo najrýchlejším a najúčinnjším spôsobom.

V miestnom centre bude na zreteľnom mieste vyvesená mapa územia s vyznačením umiestnenia všetkých chovov s ošípanými v ochrannom pásme aj v pásme dohľadu a označením počtu kusov z každej kategórie. Táto mapa bude každý deň aktualizovaná, aby sa dal sledovať postup tlmenia choroby, prípadne jej šírenie do iných oblastí.

Vedúci miestneho centra pre tlmenie chorôb každý deň oboznámi zamestnancov centra s dosiahnutými výsledkami a s prípadnými problémami, podobné hlásenie podá aj na národné centrum pre tlmenie chorôb.

### **3.3 Izolovanie infikovaných priestorov**

Priestory musia byť izolované, až pokiaľ nebudú zrušené prijaté opatrenia.

### **3.4. Ohodnotenie ošípaných v infikovaných chovoch**

Ohodnotenie ošípaných v chove za normálnych okolností prebehne ešte pred usmrtením.

Ohodnotenie vykoná pred, alebo po usmrtení úradný veterinárny lekár z miestneho centra pre tlmenie chorôb alebo profesionálny odhadca.

V každom prípade proces hodnotenia alebo problémy spojené s hodnotením zvierat nesmú spôsobiť omeškanie usmrtenia všetkých ošípaných infikovaného chovu.

### **3.5. Usmrtenie ošípaných v infikovanom chove**

Než sa usmrcovanie začne, úradný veterinárny lekár a miestne centrum pre tlmenie chorôb sa musia dohodnúť na bezpečnom spôsobe likvidácie kadáverov, vrátane možnosti ich odvozu na bezpečnú likvidáciu v schválenom zariadení na spracovanie materiálu kategórie 1 a 2 (ďalej len „schválené zariadenie“).

V prípade výskytu ochorenia v chove s veľkým počtom ošípaných môže byť vzhľadom na denný limit množstva zvierat spracovaného v schválenom zariadení, je nutné usmrcovať zvieratá vo fázach, tak aby každý deň bola porazená iba určitá hmotnosť.

V prípade rozfázovaného usmrčovania by sa najprv mali usmrcovať ošípané s prejavmi klinických príznakov ochorenia a za nimi by mali nasledovať tie, ktoré sa najpravdepodobnejšie infikovali prvými postihnutými zvieratami. V prípadoch, ak sa usmrcovanie môže odložiť v dôsledku limitovanej dennej kapacity schváleného zariadenia, musia sa ako alternatívne metódy zvážiť kremácia alebo zakopanie kadáverov v infikovanom chove alebo v jeho blízkosti, berúc do úvahy geologické a environmentálne podmienky.

Ak neexistuje nijaká alternatíva k fázovanému usmrteniu, je potrebné prijať opatrenia, aby sa infekcia nerozšírila z infikovaného chovu.

### **Usmrtenie zvierat - akčný plán**

Pri usmrcovaní zvierat pre potreby zvládnutia KMO sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v nariadení Rady (ES) 1099/2009 o ochrane zvierat počas usmrcovania (ďalej len „nariadenie Rady“) a nariadení vlády SR č. 432/2012 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na ochranu zvierat počas usmrcovania (ďalej len „nariadenie vlády SR“)

Súčasťou eradikačného tímu na usmrtenie zvierat je mobilná jednotka na likvidáciu veľmi nebezpečných nákaz a nebezpečných nákaz (ďalej len „mobilná jednotka“), ktorá je zriadená Štátnou veterinárnou a potravinovou správou SR. Jej činnosť podlieha priamemu veleniu hlavného veterinárneho lekára.

Mobilná jednotka pozostáva z:

- veliteľa,
- 5 členov
- veterinárneho inšpektora ochrany zvierat z miestne príslušnej RVPS,

Mobilná jednotka je vybavená nasledujúcou technikou:

- nákladným autom s prívesom,
- transportérom s prívesom a
- sprievodným vozidlom.

Mobilná technika zabezpečuje na miesto určenia prísun elektrického omračovacieho zariadenia s kliešťami, znehybňovacieho zariadenia pre prípad potreby predovšetkým pri veľkých a rabiátnych kancoch a skladacie ohrady na vytvorenie preháňacích chodieb k miestu omráčenia a usmrtenia, alebo vytvorenia potrebného miesta na výkon usmrcovania zvierat na miestach vykonávania eradikácie.

Pri každom zásahu je prítomné funkčné náhradné zariadenie nezávislé od prívodu elektrickej energie alebo náhradný zdroj elektrického prúdu s náhradnými elektrickými kliešťami a hrotmi. Súčasťou výbavy mobilnej jednotky sú aj funkčné jatočné pištole a narkotizačné pušky.

V prívese je špeciálna dvojkomora určená na usmrcovanie zvierat plynovým spôsobom oxidom uhličitým. Pri plynovom usmrcovaní zvierat sa musí podľa veľkosti ohniska, alebo koncentrácie zvierat v určenom mieste vozit' do zásoby na miesto určenia základný počet plynových bômb. V prípade potreby musí byť možnosť priebežného dopĺňovania počtu bômb. Mobilná jednotka je vybavená ochranným odevom a príslušnou dezinfekciou.

Vlastník, držiteľ, sprostredkovateľ alebo dovozca, príjemca, prepravca predávajúci alebo iná fyzická osoba, fyzická osoba podnikateľ alebo právnická osoba, ktoré sú oprávnené disponovať so zvieratami podľa ods. 1 § 37 zákona 39/2007 Z. z. sú povinné podľa ods. 2 písm. c) bod 2 zákona č. 39/2007 Z. z. pomáhať pri zdoľávaní nákazy.

Pri usmrcovaní zvierat a súvisiacich úkonoch sa musia dodržiavať požiadavky ustanovené v § 3 nariadenia rady (ES) 1099/2009 tak, že sa zvieratá ušetria akejkoľvek bolesti, strachu alebo utrpenia, ktorým sa dá vyhnúť.

Spôsob usmrcovania zvierat závisí od druhu, kategórie a hmotnosti zvierat, ich počtu a spôsobu ustajnenia zvierat.

Pri usmrcovaní malého množstva zvierat sa môže použiť smrtiaca injekcia, ktorú môže aplikovať iba veterinárny lekár (podľa zákona o lieku) po znehybnení zvierat'a.

Pri mladých zvieratách ciciakoch cca do 5 kg živej hmotnosti sa môže použiť úder do hlavy spôsobujúci vážne poškodenie mozgu s následným vykrvením na mieste. Menšie ošípané je možné usmrcovať bez toho, aby museli byť presunuté z miesta ich pobytu – smrtiacou injekciou do srdca alebo v. cava anterior.

Pri usmrcovaní väčšieho počtu zvierat sa môže použiť iba metóda zo schválených metód na usmrcovanie zvierat ustanovených v prílohe č.1 nariadenia Rady. :

- Penetračné jatočné zariadenie
- Elektrickým prúdom
- Plynovou metódou

Pri usmrcovaní ošípaných bez vykrovovania sa môže používať na individuálne usmrcovanie zvierat dvojfázový spôsob omráčenia elektrickým prúdom vedeným do mozgu s následným usmrtením zvierat'a aplikáciou elektrického prúdu na hrudný kôš v krajine srdca s frekvenciou, napätím a prúdom podľa odporúčaní výrobcu.

Pri mladých zvieratách do hmotnosti cca 5 kg sa používa plynová metóda usmrcovania oxidom uhličitým, ktorý pôsobí v špeciálne upravenej komore na dýchací systém usmrcovaných zvierat v súlade s požiadavkami ustanovenými v prílohe č. 1 nariadenia Rady podľa pokynov výrobcu a zistených ukazovateľov určených parametrov.

Všetky zvieratá sa usmrcujú mimo ustajňovacích priestorov. Mobilná jednotka vytvorí zo skladacích ohrád dočasný priestor, v ktorom sa budú zvieratá usmrcovať elektrickým prúdom. Zvieratá sa budú preháňať do ohrád pre rýchlejší presun a vyššiu úspešnosť prehánania pomocným personálom - pracovníkmi, ktorí zabezpečovali chov a starostlivosť o zvieratá.

Pri skupinovom ustajnení zvierat sa vždy zaženie na miesto usmrcovania iba minimálny počet zvierat. Pri preháňaní sa nesmie zvieratám spôsobovať bolesť, strach alebo utrpenie a nesmú sa používať metódy opísané v prílohe č. 3 v bode 1.8. nariadenia Rady. Ošípané sa musia preháňať voľným pohybom podľa požiadaviek ustanovených v prílohe č. 2 ods. 2.1. nariadenia Rady Pri preháňaní sa môže použiť ako pomôcka elektrický bič, ktorý sa prikladá iba na gluteálne svalstvo s povoleným časom pôsobenia a časom na prestávku medzi zásahmi podľa požiadaviek ustanovených v nariadení Rady.

V pôrodnici, kde je umiestnená matka spolu s prasiatkami sa používajú 2 druhy usmrcovania. Matky sa usmrcujú elektrickým prúdom podľa požiadaviek ustanovených v nariadení Rady v prílohe č. 1 a ciciaky do hmotnosti 5 kg plynovou metódou oxidom uhličitým v dvoch etapách podľa požiadaviek určených v prílohe č. 1 nariadenia Rady. Vždy sa ako prvé od matiek odoberajú ciciaky a následne potom sa matka preháňa na miesto usmrtenia, kde sú umiestnené elektrické kliešte s omračovacím prístrojom.

- S usmrcovaním sa začína vždy od najmladších vekových kategórií po najstaršie vekové kategórie. So zmenou vekovej kategórie sa mení aj veľkosť elektrických klieští a prúdu.
- V procese usmrcovania sa vždy ako prvé usmrcujú zvieratá v zlom zdravotnom stave, s výrazným zhoršením klinického stavu, alebo zvieratá poranené, ktoré vykazujú známky bolesti, utrpenia. Ak takéto zvieratá nie sú schopné pohybu usmrcujú sa vždy na mieste, kde sa nachádzajú, buď smrtiacou injekciou, ktorú aplikuje iba veterinárny lekár.
- Druhý spôsob sa vykoná pomocou penetračnej jatočnej pištole kedy sa zviera omráči po predchádzajúcom znehybnení a vykrví, ak je to možné v ležiacej polohe, alebo inou metódou podľa prílohy č. 1 nariadenia Rady.

Počas výkonu usmrcovania je na mieste vždy náhradný prístroj, ktorý sa použije v prípade výpadku elektrickej energie, alebo pokazenia elektrického prístroja. Mobilná jednotka má k dispozícii náhradné zariadenie penetračnú jatočnú pištoľ na vykonanie závažného poškodenia mozgu. V prípade neúspešného omráčenia zvierat je možné doomráčiť zviera opakovaným použitím elektrického omráčenia. V prípade rabiálnych zvierat je možné na omráčenie zvierat použiť narkotizačnú pušku s následným usmrtením elektrickým prúdom za účelom zachovania bezpečnosti členov mobilnej jednotky a pomocného personálu.

Pri usmrcovaní kancov sa používa omráčenie elektrickým prúdom vedeným cez mozog s vykonaním usmrtenia vedením elektrického prúdu cez srdce s určenými parametrami podľa návodu výrobcu a požiadaviek ustanovených v nariadení Rady. Rabiátne zvieratá sa prehánajú vybudovanými chodbami z ohrád na miesto znehybnenia, kde sa zafixujú a usmrcujú. Pri usmrtení kancov je vždy prítomný náhradný prístroj narkotizačná puška za účelom rýchleho omráčenia pri výskyte neočakávaných situácií za účelom ochrany zdravia a bezpečnosti človeka.

Hlavný veterinárny lekár môže udeliť výnimky z ustanovení v nariadení Rady, ak ich dodržanie môže ovplyvniť zdravie ľudí, alebo sa môže spomaliť proces eradikácie podľa článku 18 ods. 3 nariadenia Rady.

Zvieratá by mali byť usmrtené tak, aby im bolo možné odobrať úradné vzorky určeným spôsobom. Je potrebné sa vyvarovať kontaminácie prostredia. Priestor, v ktorom sa budú zvieratá usmrcovať by mal byť ľahko čistiteľný a dezinfikovateľný.

V súvislosti s epizootologickým šetrením sa môže vyžadovať odber ďalších vzoriek krvi v čase usmrtenia. Inštrukcie v takom prípade dostanete od skupiny odborníkov v národnom centre pre tlmenie nákaz v súlade s diagnostickou príručkou.

Vytvorením dočasných ohrád, kde sa usmrcovanie zvierat vykonáva, sa vytvára priestor na manipuláciu s kadávermi. Tým pádom sa umožní ľahký odvoz kadáverov do schváleného zariadenia alebo na iné miesto likvidácie.

Usmrcovanie musí prebiehať pod trvalým veterinárnym dozorom, humánnym spôsobom a spôsobom, zamedzujúcim riziko rozšírenia vírusu KMO.

### **3.6. Odber vzoriek alebo podanie injekcie do v. jugularis, alebo v. cava anterior**

#### **3.6.1 Krčná žila (v. jugularis)**

Ošípaná sa fixuje v stoji.

Ihla sa zavedie do jugulárnej ryhy 5 cm kraniálne od apertura thoracis.

Ihla sa zavádza mierne mediálne a dozadu a zavádza sa dorzálna, až kým nie je napichnutá v. jugularis.

Odporúčaná ihla je veľkosti 16 g, do dĺžky 80 mm.

### 3.6.2 Predná dutá žila (v. cava anterior)

Pre ošípané, ktoré sú príliš malé pre techniku vstupu do veny jugularis v stoji, je vhodnou alternatívou použitie prístupu do v. cava anterior.

Neodstavené ošípané alebo malé odstavčatá by mali byť pevne fixované v chrbtovej polohe s hlavou pritlačenou k povrchu, na ktorom ležia.

Ihla sa zavádza na pravej strane v krčnej brázde mierne pred a laterálne od hrotu hrudnej kosti na imaginárnej čiare spájajúcej hrot sternu s pravým uchom.

Ihla sa zavádza pod uhlom 30° od zvislého smeru, smerom dolu, mierne dozadu a mediálne, až kým nie je napichnutá v. c. anterior.

Pre veľké ošípané môže byť použitý podobný postup v stojatej polohe.

Aby došlo k čo najmenšiemu poškodeniu ciev je dôležité, aby bola použitá ihla čo najmenšieho priemeru vhodná pre danú veľkosť ošípanej a aby bola v. cava anterior napichnutá pred prvým rebrom.

## 3.7. Likvidácia kadáverov

Kadávery ošípaných, ktoré boli nutne usmrtené, musia byť zlikvidované pod úradným dozorom a spôsobom, ktorý zamedzí riziku rozšírenia vírusu KMO.

Likvidácia kadáverov za normálnych okolností prebieha v schválenom zariadení na tento účel orgánom veterinárnej správy. Za určitých okolností môže národné centrum pre tlmenie chorôb zvážiť kremáciu alebo zakopanie ako alternatívne metódy likvidácie kadáverov, berúc do úvahy geologické, environmentálne a právne obmedzenia.

Rozmery jamy pre zakopanie 60 dospelých ošípaných 2 metrovou krycou vrstvou sú: dĺžka 6 m, šírka 3 m, hĺbka 4 m.

Aby sa zakopané kadáverov nedvíhali k povrchu, pred zakopaním je potrebné rozrezať ich bruchá, aby zo zažívacieho traktu a brušnej dutiny mohol uniknúť plyn.

Vozidlá použité pre prevoz kadáverov do schváleného zariadenia alebo iné miesto likvidácie musia byť utesnené, a pred odchodom z chovu musia byť zvonku dezinfikované.

## 3.8 Likvidácia materiálu

Materiál, vybavenie, odpad živočíšneho pôvodu, alebo iné predmety, ktoré môžu byť kontaminované vírusom KMO, a ktoré by tak mohli rozšíriť KMO, budú musieť byť

zlikvidované, ak sa ukáže, že ich dekontaminácia normálnym procesom nie je možná. Predmety alebo materiály určené na likvidovanie by mali byť ohodnotené a bude za nich vyplatená náhrada.

Likvidácia materiálu, vybavenia, alebo iných predmetov musí byť vykonaná v súlade s inštrukciami úradného veterinárneho lekára a pod jej dozorom.

Mäso ošípaných z infikovaného chovu, ktoré boli zabitú v období medzi pravdepodobným vznikom ochorenia a uložením obmedzenia pohybu, bude vysledované a zlikvidované pod dozorom tak, aby nedošlo k riziku rozšírenia vírusu KMO.

### **3.9. Ďalšie epizootologické vyšetrenie**

Po potvrdení výskytu infekcie KMO budú vykonané ďalšie rozsiahle epizootologické šetrenia, aby sa zabezpečilo prijatie vhodných kontrolných opatrení vo všetkých ostatných chovoch, ktorých zvieratá mohli byť vystavené vírusu KMO. Za toto špecifické šetrenie zodpovedá skupina odborníkov.

Počas šetrenia by mali byť vykonané všetky spätné sledovania aj sledovania smerom dopredu s cieľom identifikovať doteraz nedefinovaný zdroj infekcie a chovov kde hrozí priama alebo nepriama expozícia vírusom KMO. Ohrozenie infekčným materiálom prenášaným návštevami by počas tohto šetrenia nemalo byť zanedbané a je potrebné prípadne aj opakovane odobrať vzorky krvi, aby sa potvrdil zdravotný stav stáda, o ktorom existujú pochybnosti. Je nevyhnutné odhaliť vznik epidémie čo najrýchlejšie, aby sa minimalizovalo rozšírenie infekcie.

### **3.10. Čistenie a dezinfekcia**

Čistenie a dezinfekcia by sa mali začať hneď po usmrtení vnímavých zvierat a ich odstránení z chovu. Pri tom musia byť splnené metodické postupy.

Úradný veterinárny lekár poverený dozorom v infikovanom chove naplánuje priebeh čistenia a dezinfekcie v napadnutom chove a mal by kontrolovať všetky fázy operácie.

Pred začatím operácie by mal byť urobený úradný záznam poškodení stavieb a zariadenia, ktoré bude čistené a dezinfikované. Tak sa identifikujú oblasti, ako sú popraskané podlahy a steny a pohyblivé vybavenie, ktoré si budú vyžadovať špeciálnu pozornosť a zároveň tak vznikne inventarizácia existujúcich poškodení zariadenia, aby sa dali ľahšie zvládnuť prípadné vznesené nároky na finančné odškodnenie za poškodenia spôsobené pri vykonaní týchto opatrení. Okrem toho je potrebné skontrolovať bezpečnosť elektrických rozvodov, aby sa zamedzilo vzniku nebezpečných situácií použitím vody pri čistení chovu. Stav elektromerú a vodomerú sa musí zaznamenať, aby mohol majiteľ dostať preplatené za použitú elektrinu a vodu.

Čistenie a dezinfekcia sa realizujú v dvoch fázach nasledovne:

#### **3.10.1 Predbežné čistenie a dezinfekcia**

Časti farmy, v ktorých boli chované ošípané a iné časti farmy, ako sú budovy alebo cesty, ktoré by mohli byť kontaminované pohybom zvierat alebo počas usmrcovania

alebo post mortem vyšetovania, by mali byť dezinfikované dezinfekčným prostriedkom, oficiálne schváleným proti vírusu KMO.

Tkanivo alebo krv, ktoré sa roztečú počas zabíjania alebo post mortem vyšetrenia a hrubé znečistenie budov, ciest alebo zariadenia, sa bezpečne odstráni a zlikviduje, prednostne na rovnakom mieste kde sa likvidujú kadávery.

Používaný dezinfekčný roztok musí na povrchu pôsobiť aspoň 24 hodín.

### **3.10.2 Závěrečné čistenie a dezinfekcia.**

Masnota a špina by mali byť odstránené z celého povrchu s odmasťujúcim prostriedkom a umyté studenou vodou.

Povrchy sa potom opäť dezinfikujú schváleným dezinfekčným roztokom.

Po siedmych dňoch všetky miesta majú byť opäť umyté odmasťujúcim prostriedkom, opláchnuté studenou vodou, dezinfikované schváleným dezinfekčným roztokom a opäť opláchnuté studenou vodou.

Hnoj a použité stelivo by mali byť umiestnené na jednej kope, dezinfikované schváleným dezinfekčným prostriedkom, prikryté a po dobu 42 dní ponechané, aby sa zahrievali prirodzenou cestou.

Kal sa uloží najmenej na 42 dní, alebo dlhšie, ak sa považuje za vysoko kontaminovaný.

### **3.11 Preventívne usmrcovanie**

Orgán veterinárnej správy môže zaviesť opatrenia pre jednanie s potvrdeným výskytom infekcie v chove (ohodnotenie, usmrtenie, likvidácia kadáverov a iného kontaminovaného materiálu, čistenie a dezinfekcia ) aj pre ostatné chovy, na ktorých mohlo dôjsť k infikovaniu ošípaných buď ako výsledok ich polohy, alebo priameho, alebo nepriameho styku s infikovaným chovom, aj keď sa u nich neprejavujú klinické príznaky KMO.

V prípade preventívneho usmrtenia z epizootologických dôvodov sa vykoná náhodný odber vzoriek a laboratórne vyšetrenie ošípaných v súlade s diagnostickou príručkou.

### **3.12 Zrušenie obmedzení pre oddelené výrobné jednotky**

V prípade chovov, v ktorých sú dve, alebo viac oddelených výrobných jednotiek, orgán veterinárnej správy môže rozhodnúť o udelení výnimky o zabití ošípaných v oddelených zdravých výrobných jednotkách v infikovanom chove, za predpokladu, že úradný veterinárny lekár potvrdil, že konštrukcia a usporiadanie týchto jednotiek a ich veľkosť zabezpečuje úplné oddelenie ustajnenia, starostlivosti a kŕmenia ošípaných, takže vírus sa nemôže šíriť z jednej výrobnej jednotky do druhej. Komisia bude informovaná o tom, či sa výnimka uplatňuje.

Táto výnimka umožní dokončenie výkrmu ošípaných v takýchto oddelených jednotkách.

### **3.13 Ďalšie hlásenia o ohnisku**



Čo najskôr po predbežnej správe pre komisiu EÚ a pre ostatné členské štáty EÚ v súlade s oddielom 3.1, bude odovzdaná ďalšia správa, ktorá bude uvádzať podrobnosti o dátume (dátumoch), kedy boli ošípané zabitú v infikovanom chove a kadávery boli zlikvidované.

Všetky dostupné informácie týkajúce sa epidemiologickej situácie v ohnisku a známeho alebo možného pôvodu nákazy budú poskytnuté v rovnakom čase.

### **3.14 Vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu**

Miestne centrum pre tlmenie chorôb v spolupráci so skupinou odborníkov bezodkladne po úradnom potvrdení KMO vymedzí okolo ohniska KMO ochranné pásmo s polomerom najmenej 3 kilometre, ktoré je súčasťou pásma dohľadu s polomerom najmenej 10 kilometrov. Národné centrum pre tlmenie chorôb môže ochranné pásmo a pásmo dohľadu rozšíriť podľa vývoja epizootologickej situácie.

Ochranné pásmo a pásmo dohľadu sa vymedzia na základe:

- výsledkov epizootologického šetrenia
- geografickej situácie, najmä existencie prírodných alebo umelých hraníc zabraňujúcich šíreniu KMO
- umiestnenia a vzdialenosti chovov
- premiestňovania a obchodu s ošípanými a dostupnosti bitúnkov
- možnosti kontroly premiestňovania ošípaných v rámci pásiem, a najmä ak sa ošípané určené na usmrtenie premiestňujú z ich chovov pôvodu

Miestne centrum pre tlmenie chorôb informuje osoby v ochranných pásmach o prijatých opatreniach najmä použitím značiek a výstražných správ s využitím masovokomunikačných prostriedkov a prijme vhodné opatrenia, aby zabezpečil primerané vykonávanie týchto opatrení.

V prípade ak ochranné pásmo alebo pásmo dohľadu okrem územia SR zasahujú na územie iného členského štátu národné centrum pre tlmenie chorôb spolupracuje s národným centrom príslušného členského štátu pri vymedzení týchto pásiem.

### **3.15 Opatrenia v ochrannom pásme<sup>12)</sup>**

V ochrannom pásme budú prijaté nasledujúce opatrenia:

- v chovoch s ošípanými bude čo najskôr vykonaný súpis zvierat.
- všetky tieto chovy budú navštevované úradným veterinárnym lekárom s nasledujúcim zámerom : potvrdenie miesta a počtu chovaných ošípaných, oboznámenie chovateľov o kontrolách, opatreniach, ktoré je potrebné prijať, a symptómoch ochorenia KMO a dôležitosti okamžitého hlásenia podozrenia z nákazy, odber vzoriek krvi pre surveillance, ak to vyžaduje skupina odborníkov a v súlade s diagnostickou príručkou.
- pohyb a transport ošípaných na verejných alebo súkromných cestách bude zakázaný.
- preprava ošípaných cez pásmo, po hlavných cestách a železniaciach určených národným centrom pre tlmenie nákaz, bez zastavenia a vykladania, bude povolené bez predchádzajúceho schválenia
- vozidlá a zariadenia používané na prepravu ošípaných, ostatné zvieratá alebo materiály, ktoré sa mohli kontaminovať a ktoré sa používajú v ochrannom pásme nebudú môcť opustiť:

chov v ochrannom pásme

ochranné pásmo  
bitúnok

bez toho aby boli vyčistené a dezinfikované podľa postupov určených orgánom veterinárnej správy a oficiálne skontrolované na dodržanie týchto postupov.

- žiadne iné druhy zvierat nesmú opustiť alebo vstúpiť do chovu bez povolenia orgánu veterinárnej správy.
- každý úhyn alebo choroba ošípaných v chove nachádzajúcom sa v pásme bude hlásená orgánu veterinárnej správy, aby sa mohlo uskutočniť šetrenie prípadného výskytu KMO

---

<sup>12)</sup> Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 276/2003 Z.z. §10

- žiadne ošípané sa nebudú odvážať z chovu v pásme minimálne do 30 dní po skončení predbežného čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu.

30 dní po ukončení predbežného čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu, ktorý podlieha podmienkam stanoveným v časti A, môže príslušný orgán povoliť odsun ošípaných z uvedeného chovu priamo:

1. na bitúnok, určený príslušným orgánom veterinárnej správy, najlepšie v rámci ochranného pásma alebo pásma dohľadu za účelom okamžitého zabitia,
2. do spracovateľskej prevádzky, alebo na iné vhodné miesto, kde sú ošípané okamžite zabité a ich telá sú spracované pod úradným dozorom; alebo
3. za výnimočných okolností na iné miesto v ochrannom pásme. Hlavný veterinárny lekár musí o tom ihneď informovať Komisiu;

A. Kde zákazy v ochrannom pásme pretrvávajú viac ako 30 dní v dôsledku vzniku ďalších ohnísk a v dôsledku toho vznikajú problémy s ochranou zvierat alebo iné problémy v súvislosti s chovom ošípaných, podliehajúcim podmienkam stanoveným v časti B, príslušný orgán môže, po odôvodnenej žiadosti majiteľa, povoliť odsun ošípaných z chovu v ochrannom pásme a prepravu priamo :

- (a) na bitúnok, určený príslušným orgánom, najlepšie v rámci ochranného pásma alebo pásma dohľadu za účelom okamžitého zabitia,
- (b) do spracovateľského závodu, alebo na vhodné miesto, kde sú ošípané okamžite zabité a ich telá sú spracované pod úradným dozorom; alebo
- (c) za výnimočných okolností na inú farmu umiestnenú v ochrannom pásme. Členské štáty sami využívajúce toto ustanovenie musia o tom ihneď informovať Komisiu v Stálom veterinárnom výbore.

B. Ak sa robí odkaz na túto časť, príslušný orgán môže povoliť odsun ošípaných z príslušného chovu, pod podmienkou, že:

- (a) klinické vyšetrenie ošípaných v chove, a zvlášť premiestňovaných ošípaných, vrátane merania telesnej teploty u časti ošípaných, a kontrola registra a značiek používaných na identifikáciu ošípaných, uvedených v osobitnom predpise <sup>12)</sup>, vykoná úradný veterinárny lekár;
- (b) uvedené kontroly a vyšetrenia nepreukázali žiadny dôkaz klasického moru ošípaných a nesúlad s osobitným predpisom <sup>13)</sup>
- (c) ošípané sú prevážané vo vozidlách, zapečatených príslušným orgánom;
- (d) dopravné prostriedky a zariadenie, ktoré bolo používané na prepravu ošípaných musí byť po preprave ihneď vyčistené a vydezinfikované v súlade s nariadeniami uvedenými v § 12 Nariadenia vlády č. 276/2003 Z.z.;

- (e) ak majú byť ošípané zabitú alebo usmrtenú, odoberie sa dostatočný počet vzoriek v súlade s diagnostickou príručkou, aby sa potvrdila alebo vylúčila prítomnosť vírusu klasického moru ošípaných v chovoch;
- (f) ak majú byť ošípané prepravované na bitúnok:
1. príslušný orgán veterinárnej správy zodpovedný za bitúnok bude informovaný o úmysle zaslania ošípaných na bitúnok a ich príchod oznámi príslušnému odosielajúcemu orgánu veterinárnej správy.
  2. po príchode na bitúnok budú tieto ošípané chované a zabitú oddelene od ostatných ošípaných,
  3. počas ante-mortem a post-mortem vyšetrenia, vykonaného na určenom bitúnku zoberie príslušný orgán do úvahy všetky príznaky svedčiacie o prítomnosti klasického moru ošípaných,
  4. čerstvé mäso získané z týchto ošípaných bude buď spracované alebo označené špeciálnou značkou podľa osobitného predpisu<sup>14)</sup> a následne ošetrené v súlade s osobitným predpisom<sup>15)</sup> Ošetrenie sa vykoná v prevádzkarni určenej príslušným orgánom veterinárnej správy. Mäso sa zašle do tejto prevádzkarne, len ak je zásielka pred odchodom zapečatená a zostáva zapečatená počas celej prepravy.

<sup>12)</sup> Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 305/2003 Z.z.

### **3.16 Trvanie opatrení v ochrannom pásme**

Opatrenia v ochrannom pásme zostanú v platnosti minimálne do:

- (a) ukončenia čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu,
- (b) kým nebudú ošípané v chovoch klinicky a laboratórne vyšetrené v súlade s diagnostickou príručkou, za účelom zistenia nožnej prítomnosti vírusu klasického moru ošípaných. Vyšetrenia sa vykonajú najskôr po uplynutí 30 dní od ukončenia predbežného čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu.

### **3.17 Opatrenia v pásme dohľadu<sup>16)</sup>**

V pásme dohľadu (surveillance) platia nasledujúce opatrenia:

vykonať súpisv všetkých chovov ošípaných .

premiestňovanie ošípaných na verejných alebo súkromných cestách bude zakázaný, pokiaľ takýto presun nebol povolený orgánom veterinárnej správy.

premiestňovanie ošípaných po cestách v rámci chovov a preprava ošípaných cez pásmo po hlavných cestách a železničných tratiach stanovených národným centrom pre tlmenie nákaz, bez zastavovania a vykladania, bude povolená bez predchádzajúceho schválenia;

vozidlá a zariadenia použité na prepravu ošípaných, ostatného dobytku alebo materiálu, ktorý sa mohol kontaminovať, a ktorý bol použitý v pásme dohľadu nesmie opustiť toto pásmo bez predchádzajúceho čistenia a dezinfekcie podľa postupov ustanovených veterinárnou správou.

žiadne iné druhy zvierat nesmú opustiť alebo vstúpiť do chovu bez povolenia orgánu veterinárnej správy počas prvých 7 dní po stanovení pásma.

akýkoľvek úhyn alebo ochorenie ošípaných v chove v pásme bude hlásený orgánu veterinárnej správy, aby mohlo byť vykonané šetrenie prípadného výskytu KMO.

žiadne ošípané sa nebudú premiestňovať z chovu, v pásme dohľadu 21 dní po skončení predbežného čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu.

Po 21 dňoch, podľa podmienok stanovených v bode 3.13, časť B, môže príslušný orgán povoliť odsun ošípaných z uvedeného chovu priamo:

---

<sup>12)</sup> Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 276/2003 Z.z. §11

1. na bitúnok, určený príslušným orgánom veterinárnej správy, najlepšie v rámci ochranného pásma alebo pásma dohľadu za účelom okamžitého zabitia,
2. do spracovateľskej prevádzkárne, alebo na iné vhodné miesto, kde sú ošípané okamžite zabité a ich telá sú spracované pod úradným dozorom; alebo
3. za výnimočných okolností na iné miesto v ochrannom pásme alebo pásme dohľadu. Hlavný veterinárny lekár musí o tom ihneď informovať Komisiu;

Avšak, ak sú ošípané premiestňované na bitúnok v súlade s hore uvedeným postupom, výnimky z ustanovení stanovených v bode 3.13, časť B (e) a (f) môžu byť povolené, najmä výnimka z označovania mäsa týchto ošípaných a jeho následné použitie a určenie ošetrovaných produktov.

Kde zákazy pretrvávajú viac ako 30 dní v dôsledku vzniku ďalších ohnisk a v dôsledku toho vznikajú problémy s ochranou zvierat alebo iné problémy v súvislosti s chovom ošípaných, podliehajúcim podmienkam stanoveným v bode 3.13, v časti B, príslušný orgán môže, po odôvodnenej žiadosti majiteľa, povoliť odsun ošípaných z chovu v ochrannom pásme a prepravu priamo

1. na bitúnok, určený príslušným orgánom, najlepšie v rámci ochranného pásma alebo pásma dohľadu za účelom okamžitého zabitia,
2. do spracovateľského závodu, alebo na vhodné miesto, kde sú ošípané okamžite zabité a ich telá sú spracované pod úradným dozorom; alebo
3. za výnimočných okolností na iné miesto v ochrannom pásme alebo pásme dohľadu. Hlavný veterinárny lekár musí o tom ihneď informovať Komisiu;

### **3.18 Trvanie opatrení v pásme dohľadu**

Opatrenia v pásme dohľadu trvajú minimálne kým :

- (a) ukončenia čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu,
- (b) kým nebudú ošípané v chovoch klinicky a laboratórne vyšetrené v súlade s diagnostickou príručkou, za účelom zistenia možnej prítomnosti vírusu klasického moru ošípaných. Vyšetrenia sa vykonávajú najskôr po uplynutí 20 dní od ukončenia predbežného čistenia a dezinfekcie infikovaného chovu..

### **3.19 Mäso ošípaných pochádzajúcich z chovov v ochrannom pásme a v pásme dohľadu**

V prípade povoleného zabitia ošípaných určených na ľudskú spotrebu z ochranného pásma alebo pásma dohľadu, v súlade s podmienkami uvedenými vyššie, sa čerstvé mäso z takéhoto zabitia:

- bude označovať v súlade s Nariadením vlády 283/2003 o zdravotných problémoch ovplyvňujúcich obchod s čerstvým mäsom vo vnútri Spoločenstva;
- bude potom ošetrované v súlade s predpismi stanovenými v § 1 Nariadenia vlády 287/2003 o zdravotných problémoch ovplyvňujúcich obchod s mäsovými výrobkami, v závode určenom na tento účel veterinárnym orgánom;
- bude odoslané do určeného spracovateľského závodu vozidlom alebo v kontajneri, ktorý bude pred odchodom zapečatený a zostane zapečatený počas prevozu,

### **3.20 Rozšírenie obmedzujúcich opatrení**

Ak má úradný veterinárny lekár dôkazy o tom, že KMO mohlo byť zavlečené do infikovaného chovu z iného chovu, alebo prenesené z infikovaného chovu na iný chov v dôsledku pohybu ošípaných, vozidiel alebo osôb alebo iným spôsobom, tieto chovy budú umiestnené pod úradný dozor a budú nariadené obmedzujúce opatrenia, tak ako pre chovy s podozrením na výskyt KMO.

Cieľom úradného dozoru je okamžitá detekcia akýchkoľvek príznakov KMO.

RVPS môže povoliť prepravu ošípaných z chovu pod úradným dozorom na ktorý bolo uvalené obmedzenie pohybu, okrem tých, ktoré spôsobili uloženie opatrení, k okamžitému zabitíu priamo na bitúnok pod úradným dozorom.

V takýchto prípadoch podmienky na premiestnenie, zabitie a použitie mäsa budú rovnaké ako v prípade ošípaných premiestnených na zabitie z chovov v ochrannom pásme a ich dodržiavanie bude sledované RVPS.

### **3.21 Sledovanie premiestňovania**

V celej Slovenskej republike sa bude používať štandardizovaný systém sledovania –CEHZ a TRACES.

### **3.22 Zariadenie a vybavenie je uvedené v Prílohe 9.**

## **3. Obnovenie chovu**

### **4.1 Časové plánovanie obnovenia chovu**

Opätovné naskladnenie vnímavých zvierat do chovu bude povolený až po uplynutí 30 dní od ukončenia čistenia a dezinfekcie a po vykonaní záverečnej inšpekcie úradným veterinárnym lekárom zodpovedným za činnosti v chove, s uspokojivým výsledkom.

### **4.2 Metódy obnovenia chovu**

Opätovné obnovenie chovu bude brať do úvahy postupy, ktoré sa používajú v danom chove a dodržané budú nasledovné postupy:

4.2.1 ak ide o chov pod holým nebom, obnova chovu ošípaných sa vykoná naskladnením sentinelových ošípaných s negatívnym výsledkom na prítomnosť protilátok proti vírusu klasického moru ošípaných alebo pochádzajúcich z chovu, v ktorom neboli nariadené žiadne obmedzujúce opatrenia súvisiace s klasickým morom ošípaných. Sentinelové ošípané sa umiestnia v súlade s požiadavkami príslušného orgánu rovnomerne po celom

infikovanom chove a vyšetria sa po 40 dňoch od ich umiestnenia v chove na prítomnosť protilátok v súlade s diagnostickou príručkou. Ak žiadna ošipaná nevytvorila protilátky proti vírusu klasického moru ošipaných, obnova chovu sa môže dokončiť. Žiadna ošipaná neopustí chov skôr, než sa získajú negatívne výsledky sérologického vyšetrenia.

- 4.2.2. Ak ide o iné formy chovu, obnova chovu ošipaných sa vykoná v súlade s požiadavkami uvedenými v písmene a) alebo sa vykoná úplná obnova chovu, ak
1. všetky ošipané sa naskladania do 20 dní a pochádzajú z chovu, v ktorom neboli nariadené obmedzujúce opatrenia v súvislosti s klasickým morom ošipaných,
  2. ošipané v obnovených stádach podliehajú sérologickému vyšetreniu v súlade s diagnostickou príručkou,
  3. žiadna ošipaná neopustí chov skôr, než sa získajú negatívne výsledky sérologického vyšetrenia.

## **5. Výskyt KMO na bitúnku**

### **5.1 Podozrenie z výskytu ochorenia**

Podozrenie z výskytu KMO na bitúnku môže vzniknúť na základe výsledkov vyšetrenia pred zabitím alebo post mortem.

V oboch prípadoch budú opatrenia zabezpečujúce obmedzenie pohybu a spustenie vyšetrenia podobné postupom, uvedeným v časti 3 pojednávajúcej o podozrení na výskyt ochorenia v chovoch s ošipánymi.

Konkrétne prijaté obmedzujúce opatrenia:

- zabíjanie zvierat bude zastavené,
- živé zvieratá v ohradách nebudú vypúšťané a neumožní sa im opustenie bitúnku,
- žiadnemu zvieratú nebude umožnené vstúpiť na bitúnok,
- žiadne kadávery ani mäso nesmú opustiť bitúnok,
- žiaden materiál alebo odpad, ktorý by mohol prenášať vírus KMO, nesmie opustiť bitúnok,
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok iba so súhlasom veterinárnej správy,
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť bitúnok iba so súhlasom veterinárnej správy,

Vyšetrenie by malo viesť k dôkazu alebo k eliminácii prítomnosti KMO,

Vyšetrenie bude obsahovať klinickú prehliadku ošipaných, zvláštna pozornosť bude venovaná podozrivým zvieratám alebo skupinám, vyšetrenie post mortem materiálu a podľa potreby aj odberu tkaniva a krvi, pre vyšetrenie v národnom referenčnom laboratóriu.

Tak ako pri šetrení v teréne sa podľa potreby z diagnostických dôvodov usmrta niektoré ošipané.

Súčasne s úradným vyšetrením na bitúnku bude vykonané eizootologické šetrenie v chove, odkiaľ podozrivé zviera alebo zvieratá pochádzajú, aby sa rozhodlo, či existujú ďalšie dôkazy, ktoré by nasvedčovali na prítomnosť choroby.

V tom čase sa zhromažďujú aj epizootologické údaje, týkajúce sa pohybu vnímavých zvierat z a do chovu spolu s ďalšími informáciami, ktoré môžu pomôcť pri zvládaní choroby v prípade potvrdenia výskytu KMO.

## **5.2 Potvrdenie KMO**

Keď je na bitúnku potvrdený KMO, veterinárna správa zabezpečí, aby:

- všetky ošípané na bitúnku boli bez odkladu usmrtené,
- kadávery a vnútornosti infikovaných alebo kontaminovaných zvierat sú zlikvidované pod úradným dozorom tak, aby nedošlo k vzniku rizika rozšírenia KMO
- čistenie a dezinfekcia budov a zariadenia, vrátane vozidiel sa vykoná pod dozorom úradného veterinárneho lekára
- bolo vykonané epizootologické vyšetrenie,
- na bitúnok nesmú vstúpiť žiadne zvieratá určené na zabitie minimálne do 24 hodín od ukončenia čistenia a dezinfekcie.

Ak si to epizootologický nález vyžiada, ošípané z chovu, odkiaľ pochádzajú infikované zvieratá, budú tiež usmrtené.

## **6. Výskyt KMO na trhoch**

### **6.1 Podozrenie z výskytu ochorenia**

Ak vznikne podozrenie z výskytu KMO na trhu, okamžite budú nariadené opatrenia na obmedzenie pohybu zvierat, aby sa zamedzilo možnosti šírenia ochorenia zvieratami, vozidlami, ľuďmi alebo materiálom.

Medzi konkrétne prijaté opatrenia patria nasledujúce:

- zákaz predaja zvierat,
- všetky zvieratá na trhu zostanú v ohradách a nie je im umožnené opustiť ich,
- na trh nebude umožnený vstup žiadnym zvieratám,
- z trhu nesmú byť odvezené nijaké kadávery ošípaných alebo iných zvierat,
- žiaden materiál alebo odpad, ktorý by mohol prenášať vírus KMO, nesmie opustiť trh,
- osoby smú vstúpiť alebo opustiť trh, iba so súhlasom veterinárnej správy, a pred opustením si musia vydezinfikovať pracovnú obuv;
- vozidlá smú vstúpiť alebo opustiť trh, iba so súhlasom veterinárnej správy,
- vozidlá opúšťajúce trh musia byť vyčistené a vydezinfikované v súlade s pokynmi veterinárnej správy,
- na všetkých cestných a peších vstupoch a východoch z trhu sa použijú príslušné dezinfekčné opatrenia za použitia dezinfekčného prostriedku oficiálne schváleného proti KMO,
- bude vykonané epizootologické vyšetrenie, ktoré potvrdí alebo vylúči prítomnosť KMO na trhu za použitia tých istých postupov ako pri podozrení z výskytu na bitúnku, vrátane možnosti usmrtenia zvierat alebo zvierat z diagnostických dôvodov,
- chov, z ktorého pochádza podozrivá skupina ošípaných sa stane predmetom epizootologické šetrenia a spolu s ďalšími chovmi, ktoré obdržali zvieratá z trhu, ktoré

mohli byť vystavené infekcii KMO budú zaradené pod dozor pokiaľ nebude vylúčené podozrenie z výskytu KMO.

## **6.2 Potvrdenie KMO**

Ak bude KMO potvrdený na trhu so živým materiálom, veterinárna správa zaistí, aby:

- všetky ošípané z trhu boli bez meškania usmrtené,
- kadávery boli zlikvidované pod úradným dozorom takým spôsobom, ktorý neumožní vznik rizika rozšírenia KMO,
- sa s podstielkou, hnojom a iným odpadom, ktoré prenášajú vírus KMO, bezpečne zaobchádzalo,
- čistenie a dezinfekcia budov, ohrád, ciest a zariadenia, vrátane dopravných prostriedkov boli vykonané podľa inštrukcií daných veterinárnou správou a pod dozorom úradného veterinárneho lekára,
- žiadne zvieratá nesmú vstúpiť na trh do doby minimálne 72 hodín od ukončenia čistenia a dezinfekcie,

Ak si to epizootologický nález vyžiada, ošípané z chovu, odkiaľ pochádzajú infikované zvieratá, budú tiež usmrtené.

(Podobné oparenia budú prijaté v prípade výskytu KMO v zbernom stredisku).

## **7. KMO u zvierat v dopravnom prostriedku**

### **7.1 Podozrenie z výskytu ochorenia**

Ak sa zistí podozrenie na KMO u zvierat počas tranzitu, celá zásielka bude prevezená na určené miesto, kde sa nenachádzajú ošípané alebo na miesto pôvodu podozrivých zvierat, kde zostanú až do vylúčenia alebo potvrdenia choroby.

Uložené opatrenia sa vykonávajú ako v prípade chovu s podozrením na výskyt choroby.

Prehliadka a epizootologické šetrenie budú sústredené na chov, odkiaľ pochádzajú podozrivé zvieratá, tak ako v prípade podozrenia na bitúnku alebo na trhu.

### **7.2 Potvrdenie KMO**

Ak sa potvrdí KMO v zásielke ošípaných, ktoré boli prepravované v čase vyslovenia podozrenia na výskyt infekcie, všetky zvieratá zásielky budú usmrtené a zlikvidované.

Ak si to vyžiada výsledok epizootologického šetrenia, ošípané z chovu, ktorý je zdrojom infikovaných zvierat budú usmrtené a zlikvidované.

Ostatné nariadené opatrenia budú vo všeobecnosti rovnaké ako v prípade infikovaného chovu.

(Podobné opatrenia budú prijaté v prípade výskytu KMO alebo podozrenia z tejto infekcie na hraničnom prechode).



## **8. KMO u diviakov**

### **8.1 Podozrenie z výskytu**

Akonáhle orgán veterinárnej správy dostane informáciu, že existuje podozrenie, že u diviakov sa mohla rozšíriť infekcia KMO, budú prijaté opatrenia na potvrdenie výskytu choroby, upozornia sa majitelia a ošetrovatelia ošípaných a poľovníci a začne sa vyšetovanie všetkých zastrelených alebo nájdených uhynutých diviakov, vrátane príslušných laboratórnych vyšetrení.

### **8.2 Potvrdenie KMO u diviakov**

Akonáhle sa u populácie diviakov potvrdí KMO, orgán veterinárnej správy zaradí všetky chovy s ošípanými v definovanej oblasti s infekciou pod úradný dozor a konkrétne urobí nasledovné opatrenia:

1. vykonať úradný súpis všetkých kategórií ošípaných vo všetkých chovoch a jeho pravidelnú aktualizáciu vlastníkom; informácie v súpise sa predložia na vyžiadanie a môžu byť pri kontrole preverované; v chovoch ošípaných pod otvoreným nebom sa prvý súpis môže vykonať na základe odhadu počtu ošípaných,
2. držať všetky ošípané v chove v ich ustajňovacích priestoroch alebo na mieste, kde sa môžu izolovať od diviakov; nariadi uloženie materiálov, ktoré môžu prísť do kontaktu s ošípanými v chove tak, aby sa k nim nedostali diviaky,
3. zákaz premiestňovania ošípaných z chovu a do chovu bez povolenia príslušného orgánu prijatého so zreteľom na epizootologickú situáciu,
4. používanie účinných dezinfekčných zariadení pri vstupe do chovov a do jednotlivých objektov na ustajnenie ošípaných, ako aj pri výstupe z nich,
5. dodržiavať hygienické opatrenia na vstup alebo výstup osôb, ktoré prichádzajú do kontaktu s diviakmi, na zníženie rizika šírenia vírusu klasického moru ošípaných vrátane dočasného zákazu vstupu týchto osôb do chovov ošípaných,
6. odobratie vzoriek na laboratórne vyšetrenie od všetkých ošípaných uhynutých alebo chorých s príznakmi klasického moru ošípaných,
7. klinické vyšetrenie a odobratie vzoriek na laboratórne vyšetrenie vo všetkých chovoch s počtom viac ako 5 kusov, ktoré premiestňujú ošípané v okruhu troch kilometrov a v rizikových chovoch ošípaných (chovy navštevované poľovníkmi, v blízkosti lesa, na samotách alebo na okrajoch obcí) v okruhu troch kilometrov,
8. opatrenia proti tomu, aby sa časť z ulovených alebo nájdených uhynutých diviakov, ako aj materiálov alebo vybavenia, vrátane možných vektorov infekcie, ktoré by mohli byť kontaminované, vírusom klasického moru ošípaných, dostala do kontaktu s ošípanými v chove,
9. aby ošípané, ich sperma, embryá alebo vajíčka neboli premiestnené z infikovanej oblasti na účely výmeny s členskými štátmi,
10. monitoring KMO u domácich ošípaných podľa plánu VPO na príslušný rok a kontrola premiestňovania domácich ošípaných v súlade s usmerneniami ŠVPS SR .

Príslušná RVPS vykoná kontrolu účinnosti prijatých opatrení v rizikových chovoch v okruhu troch kilometrov od ohniska, prípadne aj v iných chovoch a vyhotoví o tom úradný záznam najneskôr do štyroch týždňov od potvrdenia choroby.

Akonáhle sa potvrdí výskyt infekcie v populácii diviakov, orgán veterinárnej správy na základe dostupných epizootologických údajov zakreslí presne definovanú oblasť rozšírenia infekcie.

Orgán veterinárnej správy zabezpečí vyšetrenie vzoriek z diviakov, ktoré boli zastrelené alebo nájdené uhynuté v definovanej oblasti infekcie na prítomnosť KMO v národnom referenčnom laboratóriu.

Kadávery všetkých nájdených diviakov, ktorých vyšetrenia sú pozitívne, sa spracujú ako vysoko rizikový odpad a budú bezpečným spôsobom zlikvidované.

V prípade potvrdenia výskytu KMO v blízkosti hraníc iného členského štátu národné centrum pre tlmenie chorôb bez meškania spolupracuje s národným centrom príslušného členského štátu a miestne centrum pre tlmenie chorôb s miestnym centrom pre tlmenie chorôb.

### **8.3 Plán na eradikáciu infekcie**

Čo najskôr ( do 90 dní od potvrdenia pozitívneho prípadu) ŠVPS SR predloží Komisii EÚ písomný plán opatrení na eradikáciu klasického moru ošípaných z infikovanej oblasti a opatrení uplatňovaných v chovoch v tejto oblasti.

V písomnom pláne budú uvedené nasledujúce informácie:

- geografické rozšírenie choroby,
- populácia diviakov v oblasti,
- výskyt významných prirodzených alebo umelých obmedzení pohybu diviakov,
- približný počet čried diviakov a veľkosť jednotlivých skupín v definovanej oblasti,
- opatrenia, ktoré už boli prijaté na určenie rozsahu infekcie medzi diviakmi – vyšetrenie diviakov zastrelených poľovníkmi alebo nájdených po uhynutí a na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení
- ďalšie kroky, ktoré sa robia na zistenie presného a komplexného obrazu o epizootológii ochorenia v postihnutej populácii diviakov,
- úroveň spolupráce, ktorá existuje zoológmi, poľovníkmi, poľovnými združeniami, ochrancami voľne žijúcej zveri a príslušným orgánom veterinárnej správy,
- opatrenia, ktoré boli prijaté na zredukovanie populácie diviakov a na vydanie poľovníckych povolení,
- požiadavky poľovníkov na prijatie opatrení pre zamedzenie rozšírenia infekcie,
- metóda likvidácie nájdených uhynutých a zastrelených diviakov

Záznam z epizootologického šetrenia, ktoré sa vykoná u každého diviaka, zastreleného alebo nájdeného uhynutého, bude uvádzať nasledovné údaje:

- geografická oblasť, v ktorej bol uhynutý diviak nájdený alebo zastrelený,
- dátum kedy bol nájdený uhynutý alebo zastrelený,
- osoba, ktorá ho našla alebo zastrelila,
- vek a pohlavie,
- symptómy, ktoré boli pozorované pred zastrelením,
- stav nájdeného kadáveru,
- výsledky lab.vyšetrení,
- preventívne opatrenia týkajúce sa chovov v dotknutej infikovanej oblasti, vrátane obmedzenia pohybu a prevozu zvierat do a von z oblasti,
- kritérií, ktoré budú platiť pre zrušenie opatrení prijatých na tlmenie KMO v definovanej oblasti, vrátane opatrení platných pre chovy ošípaných v oblasti.

## **9. Informácie a údaje**

9.1. Skupina odborníkov zhromažďuje všetky informácie o epidemiologickom šetrení a poskytuje ich:

- Miestnemu centru pre tlmenie chorôb,
- Národnému centru pre tlmenie chorôb
- Komisii
  
- ostatným členským štátom

9.2. Informácie a údaje na miestnej úrovni zhromažďuje a vyhodnocuje každý tím v miestnom centre pre tlmenie chorôb podľa úloh a správy sa predkladajú vedúcemu miestneho centra a koordinačný tím je zodpovedná za:

- prípravu informácií médiám
- prípravu info faxov
- organizáciu stretnutí – súkromní veterinári, lekári, chovatelia, spotrebitelia
- organizáciu denných porád, diskusií na úrovni miestneho centra

Po schválení informácií vedúcim miestneho centra sa informácie a údaje distribuujú príslušným orgánom a verejnosti.

Vedúci miestneho centra je zodpovedný za denné správy zasielané do národného centra o novom vývoji v infikovanej oblasti.

## Prílohy k operačnému manuálu pre KMO

Príloha č.1 k operačnému manuálu

### Sérologický skríning ošípaných v ochrannom pásme

#### Detekcia protilátok proti KMO

Program sérologického skríningu bude brať do úvahy spôsob prenosu KMO a spôsob ustajnenia ošípaných, napríklad, či sú ustajnené v skupinách, a zároveň veľkosť takýchto skupín.

1. Sérologický skríning ošípaných chovaných v skupinách.

Skupina je definovaná ako dve a viac prasiat v priamom kontakte.

Odber vzoriek:

Veľkosť skupiny	Počet vzoriek
Do 20 ošípaných	Od dvoch ošípaných (ak skupina pozostáva z prasnice s ciciakmi, vzorka sa odoberie iba od prasnice)
Viac ako 20 ošípaných	Od dvoch ošípaných + od 5% zvyšku

Vzorky budú odobraté od všetkých skupín v chove.

## **Zariadenie potrebné pre vyšetrenie podozrenia z výskytu KMO**

1. Ochranný odev pozostávajúci z:
  - gumených čížiem (s povrchovou stopou pre jednoduché čistenie a dezinfekciu)
  - kombinézy
  - bezpečnostnej ochrany hlavy
  - jednorázových rukavíc
  - jednorázových tvárových masiek
  
2. Zariadenie pre osobnú dezinfekciu:
  - vedro
  - plastická špongia
  - kefka
  - dezinfekčný roztok aktívny proti KMO
  
3. Zariadenie pre post mortem vyšetrenie a odber diagnostických vzoriek:
  - pitevný nôž
  - brúska
  - rúčka skalpela a čepeľka
  - nožnice
  - peány
  - plastové nádoby na tkanivové vzorky
  - plastové vrecia
  - samolepiace štítky
  - značkovače
  
4. Zariadenie pre klinické vyšetrenie a odber krvi
  - záchytné pomôcky (pre znehybnenie zvierat'a) so slučkami s nerezovými rúčkami
  - farebný sprej pre označovanie
  - injekčné sedatíva (azaperon, alebo iné)
  - striekačky a ihly
  - vákuové skúmavky pre odber zrazenej krvi a nezrazenej krvi
  - vhodná súprava ihlíc k skúmavkám vrátane ihlíc pre odbery z v.jugularis, alebo v.cava anterior
  - držiaky na ihly
  - boxy na prenos skúmaviek s krvou
  - klinický teplomer
  
5. Vybavenie pre diagnostické usmrtenie zvierat
  - Pentobarbitát sodný alebo iná vhodná látka pre humánny spôsob usmrtenia
  
6. Kópie predpísaných formulárov, ktoré môžu byť potrebné
  
7. Ostatné pomôcky
  - perá
  - ceruzky
  - poznámkové bloky

mobilný telefón

zariadenie na zistenie GPS súradníc

baterka s batériami a žiarovkou

veľké plastové vrecia na znečistené odevy a odpad

ľahko dezinfikovateľné plastové, alebo kovové podnosy a/alebo krabice pre prenos pomôcok a vzoriek.

Príloha č.3 k operačnému manuálu

Slovenská republika

Zoznam formulárov a hlásení používaných miestnymi centrami pre tlmenie nákaz.

<b>Názov formulára</b>
Hlásenie o podozrení na výskyt KMO (3f)
Epizootologické šetrenie pri podozrení/potvrdení z KMO (3a)
Veterinárne opatrenia pri podozrení/potvrdení z KMO(v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu, pre kontaktné chovy) (3b)
Správa o výskyte klasického moru ošípaných (3g)
Denné hlásenie o epizootologickej situácii pri výskyte KMO (FTP schránka ŠVPS)
Súpis chovateľov a počty zvierat vyšetrených (ochranne vakcinovaných) na KMO (v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu) (3c)
Žiadosť na veterinárne laboratórne vyšetrenie nákaz v chovoch ošípaných (intranet ŠVPS/VIS)
Správa o zániku ohniska KMO (FTP schránka ŠVPS)
Zrušenie veterinárnych opatrení (FTP schránka ŠVPS)
Úradný záznam o usmrtení zvierat v ohnisku (3d)
Úradný záznam o vykonaní predbežného a záverečného čistenia a dezinfekcie(3e)
Úradný záznam z kontroly (FTP schránka ŠVPS)

## **Epizootologického šetrenie pri podozrení/potvrdení\* KMO**

Dátum vyplnenia: .....

Úradný veterinárny lekár/telefón: .....

Dátum podozrenia:.....

Dátum potvrdenia:.....

Názov podniku/chovateľa:.....

Adresa podniku/chovateľa:.....

Farma:..... Okres:..... Kraj:.....

Číslo CEHZ:.....

Informácie poskytol/telefón: .....

Súkromný veterinárny lekár: ..... Prítomný:  áno  nie

**\*nehodiace sa škrtnúť**

### **Základná charakteristika chovu:**

**Druh chovu** ( len 1 druh zvierat aj iné druhy UCH, RCH, ŠCH ....)

**Identifikácia zvierat:** ( ušné znaky, register )

**Obrat stáda:**

**Plemenitba:**

**Vakcinácia** ( áno, nie, ktoré kategórie, spôsob označovania )

**Posledný monitoring nákazy pred jej vznikom v ohnisku:**

**Dátum ustálenia nákazy:**

**Anamnéza, klinický priebeh:**

## **A) ZVIERATÁ**

**Stavy zvierat v ohnisku**

### **Presuny zvierat**

1. NA FARMU ( odkiaľ, kedy, do ktorého objektu, počet )

2. Z FARMY ( kedy, počet, kam )

3. V RÁMCI FARMY ( odkiaľ – kam, kedy, počet )

## **B) OSOBY**

### **Pohyb osôb**

1. Pohyb ošetrovateľov ( rozdelenie po objektoch, jedáleň, šatne )

2. Návštevy veterinárneho lekára (kto, kedy, kam ešte chodí okrem tejto farmy )

3. Iné návštevy ( údržbári, servis ....., kto, kedy, ktorý objekt )

4. Hygienická slučka ( prezliekarne, ošetrovatelia, vet. lekár, návštevy, vyhradená miestnosť )

5. Hromadné akcie ( vakcinácia, terapia .....)



**Chov vnímaných zvierat ošetrovateľmi v súkromnom vlastníctve:**

( kto, koľko kusov, či neuhynuli – skontrolovať zdravotný stav )

**Pracovníci farmy** – (poľovníci, posudzovatelia, a pod. )

**C) INÉ ZDROJE PRENOSU A ŠÍRENIA**

Podstielanie:

Zdroj krmív:

Miešiareň krmív:

Manipulácia s kadávermi + evidencia odvozu ( predaj kadáverov ):

Hnojná koncovka:

Preprava zvierat:

**D) OCHRANA CHOVU PRED ZAVLEČENÍM NÁKAZ**

- oplotenie –
- stráženie –
- evidencia osôb a dopravy –
- dezinfekčný bazén –
- hygienická slučka –
- pohotovostná zásoba dezinfekčných prostriedkov –
- plocha na dezinfekciu vozidiel –
- ťažká technika dostupná (traktor, nakladač, buldozér) –
- zdroj vody vlastný –
- zdroj vody obecný –
- iná neoddelená firma na farme –
- neoddelený bitúnok –
- nástroje a liečivá na farme –
- pomôcky na fixáciu zvierat na farme –
- systém predaja zvierat –
- karanténna maštal' –

**E) NÁKRES FARMY**

Príloha č.

**F) KLINICKÉ VYŠETRENIE****G) ODBER VZORIEK**

**Za odbornú skupinu:**

Meno a priezvisko:

**Za RVPS :**

Meno a priezvisko:

**Za kontrolovaný subjekt:**

Meno a priezvisko:

**Regionálna veterinárna a potravinová správa .....**

Č.j: .....

V ..... dňa .....

**PRÍKLAD**

**O P A T R E N I A**

Regionálna veterinárna a potravinová správa .....príslušná podľa § 8 ods. 3 písm. e) v súlade s § 17 ods. 3 zákona NR SR č. 39/2007 Z.z. o veterinárnej starostlivosti v znení neskorších predpisov a v zmysle ustanovenia § 5 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 276/2003 Z.z. o opatreniach na tlmenie klasického moru ošípaných

**n a r i a d' u j e**

**pre....., PSC ....., IČO .....,  
farma ....., CEHZ .....,  
v zastúpení .....**

**o p a t r e n i a**

**pri podozrení/potvrdení výskytu klasického moru ošípaných v chove ošípaných.**

**A. Ohniskom nákazy je farma ošípaných....., CEHZ ....., majiteľa ....., PSC ....., IČO .....**

**B. Nariaduje sa:**

1. aktualizovať súpis všetkých kategórií ošípaných a v rámci týchto kategórií denne aktualizovať počet zvierat, počet už uhynutých, chorých alebo pravdepodobne nakazených zvierat. Informácie v súpise sa na požiadanie predložia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správe v ..... a možno ich pri každej kontrole overovať,
2. držať ošípané v chove v ich ustajňovacích priestoroch alebo na iných miestach umožňujúcich ich izoláciu,
3. vstup osôb do chovu a výstup osôb z chovu len na základe písomného povolenia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy .....
4. vjazd vozidiel do chovu a výjazd vozidiel z chovu len na základe písomného povolenia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy .....
5. používať pri vstupoch do budov a výstupoch z budov na ustajnenie ošípaných a samotného chovu vhodné prostriedky na dezinfekciu, osoba vstupujúca do chovu alebo opúšťajúca chov ošípaných musí dodržať hygienické opatrenia potrebné na zníženie rizika šírenia vírusu klasického moru ošípaných a všetky dopravné prostriedky opúšťajúce chov pred opustením chovu dôkladne dezinfikovať,
6. bezodkladne usmrtiť ošípané v chove pod úradným dozorom spôsobom, ktorý zabráni akémukoľvek riziku šírenia vírusu klasického moru ošípaných počas prepravy alebo usmrtenia Termín :
7. zabezpečiť technickú a personálnu pomoc pri zabíjaní zvierat, pri odobratí dostatočného počtu vzoriek v súlade s diagnostickou príručkou od usmrcovaných ošípaných na zistenie spôsobu zavlečenia vírusu klasického moru ošípaných do chovu a doby, počas ktorej mohol byť prítomný vírus v chove pred ohlásením choroby,

8. spracovať telá uhynutých alebo usmrtených ošipaných pod úradným dozorom,
9. poskytnúť pomoc pri vysledovaní mäsa a ošipaných pochádzajúcich z chovu a zabitých v období medzi pravdepodobným zavlečením choroby do chovu a zavedením úradných opatrení,
10. ošetriť kontaminované materiály a odpady, ako sú krmivá, spôsobom, ktorý zabezpečuje zničenie prítomného vírusu klasického moru ošipaných. Jednorazové materiály, ktoré môžu byť kontaminované a najmä materiály použité pri zabíjaní, zničiť, postupom podľa pokynov úradného veterinárneho lekára. V prípade ošetrovania kontaminovaných materiálov (metly, handry, vrecia atď.) spálením, likvidáciu vykonať za účasti príslušníkov požiarného zboru,
11. po odstránení ošipaných mechanicky vyčistiť a dezinfikovať objekt a vyčistiť okolie budov použitých na ustajnenie ošipaných, vozidlá používané na prepravu ošipaných alebo ich tiel a všetko vybavenie, podstielku, hnoj a hnojovku, ktoré môžu byť kontaminované, v súlade s § 12 Nariadenia vlády č. 276/2003 Z.z..

**Termín: v texte**

12. Viest' evidenciu o všetkých nákladoch vynaložených pri usmrcovaní, spracovaní tiel ošipaných a asanáciou prostredia pod úradným dozorom.

**C. Zakazuje:**

1. premiestňovanie ošipaných z chovu a do chovu,
2. premiestňovanie tiel ošipaných z chovu bez povolenia Regionálnej veterinárnej a potravinovej správy .....,
3. premiestňovanie mäsa z chovu, ako aj zákaz premiestňovania produktov z ošipaných, spermy, vajíčok a embryí ošipaných, krmív, nástrojov, materiálov alebo odpadu, ktorým sa pravdepodobne prenáša klasický mor ošipaných, okrem prípadov premiestnenia povolených Regionálnou veterinárnou a potravinovou správou .....

**O d ô v o d n e n i e**

Na základe úradne potvrdeného výskytu klasického moru ošipaných v chove ošipaných....., farma ošipaných....., CEHZ ..... v Štátnom veterinárnom ústave Zvolen CP: .....zo dňa ..... bolo rozhodnuté tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto opatrenia.

Podpis a pečiatka riaditeľa RVPS

**Doručuje sa:**

**Na vedomie:**

**Súpis chovov a počty zvierat v ohnisku, v ochrannom pásme, v pásme dohľadu pri potvrdení KMO v chove ošípaných**

Dátum vyplnenia: .....  
 Úradný veterinárny lekár/telefón: .....  
 Dátum podozrenia:.....  
 Dátum potvrdenia:.....  
 Názov podniku, chovateľ /Adresa /Farma/ číslo CEHZ:  
 .....

**Zoznam chovateľov v ohnisku:**

P.č.	meno a adresa chovateľa	farma	CEHZ	počet ošípaných	Počet vyšetrených ošípaných (klinicky,serologicky,iné)
1.					
2.					
3.					

**Zoznam chovateľov v ochrannom pásme:**

P.č.	meno a adresa chovateľa	farma	CEHZ	počet ošípaných	Počet vyšetrených/vakcinovaných ošípaných (klinicky,serologicky,iné)
1.					
2.					
3.					

**Zoznam chovateľov v pásme dohľadu:**

P.č.	meno a adresa chovateľa	farma	CEHZ	počet ošípaných	Počet vyšetrených/vakcinovaných ošípaných (klinicky,serologicky,iné)
1.					
2.					
3.					

**Regionálna veterinárna a potravinová správa .....**

---

**Úradný záznam č.  
o usmrtení zvierat a o likvidácii materiálov, ktoré môžu prenášať vírus  
KMO v ohnisku moru hydiny**

Na základe veterinárnych opatrení č. .... zo dňa ..... bol v chove názov podniku-chovateľa/ adresa/farma/číslo CEHZ..... v počte ..... usmrtených kusov.

Spôsob usmrtenia: .....

Dátum usmrtenia: .....

**Usmrtenie vykonal:**.....

**Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):** .....

Na základe veterinárnych opatrení č. .... zo dňa ..... bolo v chove podniku-chovateľa/ adresa/farma/číslo CEHZ..... likvidovaných:

- kadávery plemenné kance, kančeka/počet/hmotnosť:
- kadávery prasnice ZS/počet/hmotnosť:
- kadávery prasničky ZS/počet/hmotnosť:
- kadávery výkrm/počet/hmotnosť:
- kadávery predvýkrm/počet/hmotnosť:
- kadávery ciciaky/počet/hmotnosť:
- krmivo/hmotnosť:
- iné.....

Spôsob likvidácie: .....

Dátum likvidácie: .....

**Likvidáciu vykonal:** .....

**Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):** .....

Úradný záznam s podpisom potvrdzujú:

1. Pracovník regionálnej veterinárnej a potravinovej správy:

.....  
meno a priezvisko

.....  
funkcia

.....  
podpis a pečiatka

2. Zástupca chovateľa:

.....  
meno a priezvisko

.....  
funkcia

.....  
podpis a pečiatka

**Príloha: zberný list od kafilérie**

**Regionálna veterinárna a potravinová správa .....**

---

**Úradný záznam č.  
o vykonaní predbežného a záverečného čistenia a dezinfekcie v ohnisku  
KMO**

**Predbežné čistenie a dezinfekcia:**

Na základe veterinárnych opatrení č..... zo dňa..... bolo v chove/adresa/farma/CEHZ:  
.....vykonané predbežné čistenie a dezinfekcia v súlade  
s Prílohou č. 4 nariadenia vlády č. 276/2003 Z. z.

Dátum vykonania predbežného čistenia a dezinfekcie : .....

použitý prípravok/koncentrácia:

množstvo použitého prípravku:

**Záverečné čistenie a dezinfekcia:**

Na základe veterinárnych opatrení č..... zo dňa..... bolo v chove/adresa/farma/CEHZ:  
.....vykonané predbežné čistenie a dezinfekcia v súlade  
s Prílohou č. 4 nariadenia vlády č. 276/2003 Z. z.

Dátum vykonania predbežného čistenia a dezinfekcie : .....

použitý prípravok/koncentrácia:

množstvo použitého prípravku:

**Čistenie a dezinfekcia bola vykonaná firmou (názov a adresa):**

**Úradný dohľad zabezpečil (meno a priezvisko):**

Úradný záznam s podpisom potvrdzujú:

1. Pracovník regionálnej veterinárnej a potravinovej správy:

.....  
meno a priezvisko

.....  
funkcia

.....  
podpis a pečiatka

2. Zástupca prevádzkarne, v ktorej sa predbežné a záverečné čistenie a dezinfekcia sa  
vykonala:

.....  
meno a priezvisko

.....  
funkcia

.....  
podpis a pečiatka

**Príloha: Protokol o vykonanej práci, prípadne potvrdenie o vykonaní práce od príslušnej firmy, ktorá  
čistenie a dezinfekciu vykonal.**

**H L Á S E N I E**  
**O PODOZRENÍ NA VÝSKYT KLASICKÉHO MORU OŠÍPANÝCH**

- a) Regionálna veterinárna a potravinová správa: .....
- b) dátum odoslania: .....
- c) hodina odoslania: .....
- d) dátum, kedy vzniklo podozrenie na KMO: .....
- e) podozrenie vyslovené na základe: .....
- f) hodina a dátum odoslania vzoriek na laboratórne vyšetrenie: .....
- g) diag. metódy použité na potvrdenie KMO:.....
- h) podozrenie KMO u diviakov (uviesť číslo ident. značky) alebo ošípaných v chove (uviesť číslo CEHZ), na bitúnku (CEHZ) alebo v dopravnom prostriedku (ŠPZ):  
.....
- i) zemepisné určenie miesta (geografické súradnice): .....
- j) vykonané opatrenia pri podozrení: .....
- k) počet ošípaných v chove v ktorom bolo vyslovené podozrenie podľa kategórií:
- základné stádo .....
- ošípané do veku 3 mesiacov .....
- výkrm .....
- plemenné prasničky .....

Pečiatka regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a podpis regionálneho veterinárneho lekára:

Dátum: .....

## S P R Á V A O VÝSKYTE KLASICKÉHO MORU OŠÍPANÝCH

<p><b>1.</b></p> <p>a) Regionálna veterinárna a potravinová správa: .....</p> <p>b) dátum odoslania: .....</p> <p>c) hodina odoslania: .....</p> <p>d) počet ohnisk alebo prípadov: .....</p> <p>e) dátum, kedy vzniklo podozrenie na KMO: .....</p> <p>f) dátum potvrdenia KMO: .....</p> <p>g) diag. metódy použité na potvrdenie KMO: .....</p> <p>h) potvrdenie KMO u diviakov (uviest' číslo ident. značky) alebo ošípaných v chove (uviest' číslo CEHZ), na bitúnku (CEHZ) alebo v dopravnom prostriedku (ŠPZ): .....</p> <p>i) zemepisné určenie miesta (geografické súradnice): .....</p> <p>j) vykonané opatrenia na eradikáciu nákazy: .....</p> <hr/> <p><b>2.</b> Ak ide o primárne ohnisko alebo prípady na bitúnku alebo v dopravnom prostriedku, musia sa poskytnúť nasledujúce informácie:</p> <p>a) počet podozrivých ošípaných:</p> <p>v ohnisku .....</p> <p>na bitúnku .....</p> <p>v dopravnom prostriedku .....</p> <hr/> <p>b) počet uhynutých ošípaných podľa kategórií:</p> <p>základné stádo .....</p> <p>ošípané do veku 3 mesiacov .....</p> <p>výkrm .....</p> <p>plemenné prasničky .....</p>	<p>c) u každej kategórie počet klinicky chorých a počet ošípaných, u ktorých bol KMO potvrdený:</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left; border-right: 1px solid black; padding: 5px;"><i><b>klinicky choré</b></i></th> <th style="text-align: left; padding: 5px;"><i><b>KMO potvrdené</b></i></th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">základné stádo .....</td> <td style="padding: 5px;">základné stádo .....</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">ošípané do veku 3 mesiacov .....</td> <td style="padding: 5px;">ošípané do veku 3 mesiacov .....</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">výkrm .....</td> <td style="padding: 5px;">výkrm .....</td> </tr> <tr> <td style="border-right: 1px solid black; padding: 5px;">plemenné prasničky .....</td> <td style="padding: 5px;">plemenné prasničky .....</td> </tr> </tbody> </table> <hr/> <p>d) počet ošípaných usmrtených:</p> <p>v ohnisku .....</p> <p>na bitúnku .....</p> <p>v dopravnom prostriedku .....</p> <hr/> <p>e) počet spracovaných tiel ošípaných .....</p> <hr/> <p>f) u ohniska uviest' vzdialenosť od najbližšieho chovu ošípaných v metroch: .....</p> <hr/> <p>g) ak bol KMO zistený na bitúnku alebo v dopravnom prostriedku, uviest' umiestnenie chovov pôvodu infikovaných ošípaných alebo kadáverov – región, okres, číslo katastra: .....</p>	<i><b>klinicky choré</b></i>	<i><b>KMO potvrdené</b></i>	základné stádo .....	základné stádo .....	ošípané do veku 3 mesiacov .....	ošípané do veku 3 mesiacov .....	výkrm .....	výkrm .....	plemenné prasničky .....	plemenné prasničky .....
<i><b>klinicky choré</b></i>	<i><b>KMO potvrdené</b></i>										
základné stádo .....	základné stádo .....										
ošípané do veku 3 mesiacov .....	ošípané do veku 3 mesiacov .....										
výkrm .....	výkrm .....										
plemenné prasničky .....	plemenné prasničky .....										
<p>Na tlačive sa hlási výskyt KMO</p>	<p>Pečiatka regionálnej veterinárnej a potravinovej správy a podpis regionálneho veterinárneho lekára:</p> <p>Dátum: .....</p>										



## Príloha č.7.

Slovenská republika

Pohotovostný plán pre vakcináciu.

Núdzová vakcinácia proti KMO

### Zákaz vakcinácie

Vakcinácia proti KMO je zakázaná.

### Núdzová vakcinácia vo výnimočných situáciách

Napriek zákazu môže byť vo výnimočných situáciách schválená núdzová vakcinácia v oblasti rozšírenia infekcie, kde bol potvrdený KMO a ak hrozí vymknutie sa choroby spod kontroly aj za dodržania najprísnejších opatrení.

Plán, ktorý pripraví miestne centrum pre tlmenie spolu chorôb so skupinou odborníkov, musí obsahovať tieto informácie:

- popis choroby, ktorá vyvolala podanie tohto návrhu,
- faktory, ktoré vedú k potrebe schválenia núdzovej vakcinácie, medzi iným: možnosť plošného rozšírenia infekcie exponovanými zvieratami, postihnutie veľkého počtu zvierat, vysoká hustota populácie vnímavých druhov, nejasný pôvod choroby, rýchlo sa zvyšujúci počet nových zdrojov infekcie, rýchle šírenie infekcie v populácii vnímavých zvierat a do ďalších geografických oblastí,
- veľkosť oblasti, v ktorej sa navrhuje vykonať núdzová vakcinácia, bude určená na základe dohovoru medzi hlavným veterinárnym lekárom, národným centrom a skupinou odborníkov a na základe podrobných znalostí rizikovej oblasti, ohrozenej ďalším rozšírením choroby,
- počet jednotlivých kategórií a vek ošipovaných, ktoré budú vakcinované,
- vakcíny, ktoré budú použité,
- trvanie vakcinačnej kampane,
- systém používaný na identifikáciu a registráciu vakcinovaných zvierat,
- opatrenia, ktoré budú nariadené na obmedzenie pohybu zvierat a produktov ŽP.

Za predpokladu schválenia núdzovej vakcinácie bude v miestnom centre pre tlmenie chorôb zriadený vakcinačný tím a vakcinačné centrum.

Rozhodnutie realizovať povinnú vakcináciu dosiahne príslušného stupňa miestnej publicity a budú prijaté opatrenia, zabezpečujúce bezodkladné uskutočnenie kampane.

Geografická oblasť, kde sa bude vakcinácia vykonávať, bude jasne definovaná, hranicami budú fyzické prvky ako sú cesty, železnice, rieky alebo iné prirodzené hranice a bude vypracovaný úplný zoznam všetkých chovov s vnímavými zvieratami pre navrhovanú oblasť povinnej vakcinácie. Miesta všetkých chovov s vnímavými zvieratami, určenými pre vakcináciu, budú vyznačené na mape alebo mapách príslušných mierok s vyznačením približného počtu zvierat v každom chove.

Ďalší veterinárni lekári, technickí a administratívni zamestnanci budú pridelení vakcinačnému centru, aby bol zabezpečený plynulý priebeh bez narušenia činnosti miestneho centra pre tlmenie chorôb. Cieľom bude ukončiť vakcináciu v určenej oblasti do 7 pracovných dní.

Vakcinačný tím bude medzi iným vybavený aj:

- dostatočným množstvom očkovacej látky pre zabezpečenie kampane,
- príslušnými zariadeniami pre transport a uskladnenie očkovacej látky,
- vybavením pre sterilizáciu pomôcok napríklad viacdávkových striekačiek,

- odpadovými nádobami pre použité pomôcky na vakcináciu, prázdne fľaše od očkovacích látok a ďalší rizikový odpad,
- ochrannými odevmi pre vakcinačný tím,
- dezinfekčnými prostriedkami a vedrami, kefami a špongiami pre osobnú dezinfekciu vakcinačného tímu,
- zariadením na fixáciu zvierat počas vakcinácie,
- dostatočným množstvom očíslovaných ušných značiek s veľkosťou a tvarom vyhovujúcim pre identifikáciu všetkých druhov zvierat, ktoré majú byť identifikované a kliešťami na aplikáciu týchto značiek,
- dostatočnou zásobou formulárov, ktoré sa budú vyplňať počas núdzovej vakcinácie.

#### Riadenie núdzovej vakcinácie

Vakcinačný tím pozostáva z veterinárneho lekára a technického asistenta.

Každý tím bude každodenne zásobovaný nasledujúcim materiálom a zariadením:

- očkovacou látkou na denné použitie,
- sadou viacdávkových striekačiek s náhradnými dielmi, remeňom a puzdrom,
- malým sterilizátorom na viacdávkové striekačky,
- jednorázovými striekačkami a ihlami,
- nádobami na použité jednorázové striekačky a potreby, prázdne obaly a iný odpad,
- záchytným zariadením,
- potrebným množstvom formulárov.

Administratívni pracovníci centra dohodnú pre vakcinačný tím stretnutie s chovateľmi a pri tom požiadajú o potrebnú pomoc pri vakcinácii, fixácii zvierat a o ďalšiu pomoc, ktorá bude potrebná a zistia podrobnosti o aktuálnych počtoch zvierat v danom chove. Návštevy za účelom vakcinácie bez predchádzajúceho dohovoru by mali byť výnimkou.

Každý vakcinačný tím dostane na začiatku každého pracovného dňa zoznam chovov, ktoré má navštíviť, čas návštev a približný počet zvierat v každom chove.

Po príchode do chovu, na ktorom budú zvieratá vakcinované, veterinárny lekár vysvetlí podmienky vakcinačnej kampane majiteľovi alebo zodpovednej osobe.

Členovia vakcinačného tímu sa oblečú do ochranného odevu a zabezpečia osobnú dezinfekciu pred vstupom do časti chovu, v ktorej sú zvieratá chované.

Pred vakcináciou musí byť stádo klinicky vyšetrené. Podozrenie, že zvieratá chovu sú infikované KMO, musí byť oznámené miestnemu centru pre tlmenie chorôb, ktoré zabezpečí vyšetrenie vlastnými úradnými veterinárnymi lekármi. Ak miestne centrum pre tlmenie chorôb o to výslovne nepožiadá, vakcinačný tím sa nebude do týchto vyšetrení zapájať, okrem upovedomenia chovateľa, že stádo je podozrivé a vzťahujú sa naň obmedzujúce opatrenia.

Ak sa nepodarí okamžite vylúčiť výskyt ochorenia v stáde, vakcinácia nebude vykonaná. Ak je stádo bez klinických príznakov KMO, môže byť vakcinácia vykonaná.

Pri vakcinácii je potrebné dodržať návody na podávanie, hlavne dávkovanie, výber optimálneho miesta vpichu a vylúčenie zvierat určitých vekových skupín.

Každé vakcinované zviera, bez ohľadu na vek, bude označené osobitnou, očíslovanou ušnou značkou.

Na predbežnom formulári sa bude viesť záznam počtu zvierat každého druhu a kategórie, ktorým bola podaná očkovacia látka a použité čísla ušných známok.

Použité zariadenie sa vyčistí, dezinfikuje a sterilizuje, ak je nutné, keď sa vakcinácia stáda ukončí. Okrem toho bude vykonaná aj osobná dezinfekcia. Oblasť, kde sa vakcinuje, je vysoko riziková vzhľadom na možný vznik choroby. Je dôležité, aby boli zabezpečené predbežné opatrenia a aby nevzniklo riziko rozšírenia infekcie činnosťou vakcinačného tímu a aby proti vakcinačným tímom v prípade následných epidémií v danej oblasti neboli vznesené obvinenia z nedbanlivosti.

Pred odchodom z chovu bude vyplnený vakcinačný záznam pre chov v dvoch kópiách s podpisom majiteľa alebo zodpovednej osoby, jedna kópia bude ponechaná v chove.

Na záver dňa sa vakcinačný tím vráti do vakcinačného centra, kde budú použité jednorazové pomôcky a iný odpad bezpečne uložené do nádob na to určených, ďalšie zariadenia, ktoré sa mohli kontaminovať budú po čistení a dezinfekcii vysterilizované a budú vyplnené príslušné formuláre, ktoré sa odovzdajú administratívne personálu. Mapa núdzovej vakcinačnej kampane bude každodenne aktualizovaná, aby sa dal pozorovať postup vakcinácie.

Vedúci veterinárny lekár vakcinačného centra, prípadne vedúci administratívneho tímu, budú každodenne podávať správu tak národnému centru pre tlmenie chorôb ako aj miestnemu centru pre tlmenie chorôb, týkajúcu sa postupu kampane za posledných 24 hodín.

### **Pohyb zvierat mimo oblasť, v ktorej sa vykonáva núdzová vakcinácia**

Od začatia núdzovej vakcinácie a po dobu najmenej 6 mesiacov od skončenia vakcinácie nebudú žiadne vnímavé zvieratá môcť opustiť oblasť kde bolo vykonaná vakcinácia, okrem prepravy k okamžitému zabitíu na bitúnku v blízkosti alebo priamo vo vakcinačnej oblasti, ktorý je na tento účel určený regionálnou veterinárnou a potravinovou správou.

Po zrušení zákazu pohybu zvierat (pozri vyššie), séropozitívne zvieratá môžu opustiť chov, iba za účelom prepravy na okamžité zabitie na bitúnku určenom regionálnou veterinárnou správou.

Potomkovia séropozitívnych samíc nesmú opustiť chov, v ktorom sa narodili, okrem prípadov:

- preprava k okamžitému zabitíu na bitúnku,
- preprava do iného chovu, určeného regionálnou veterinárnou a potravinovou správou, z ktorého sú priamo posielané na zabitie,
- preprava do iného chovu, za predpokladu, že majú negatívne výsledky sérologickej skúšky na prítomnosť protilátok proti vírusu KMO.

### **Mäso z vakcinovaných zvierat**

Mäso zo zvierat, ktoré boli počas kampane vakcinované a ktoré boli presunuté na zabitie na označený bitúnok:

- sa buď spracuje alebo označí špeciálnou pečiatkou uvedenou v osobitnom predpise<sup>1</sup>. Toto sa vykoná v prevádzkarni určenej príslušným orgánom. Mäso sa zašle do uvedenej prevádzkarne pod podmienkou, že zásielka je pred odoslaním zapečatená a počas prepravy zostane zapečatená,
- sa bude predávať výlučne v oblasti určenej národným centrom pre tlmenie chorôb,

<sup>1</sup>) Článok 8 Rozhodnutia komisie 2008/855/ES

## Príloha č.8.

Slovenská republika

Miestne centrá pre tlmenie chorôb.

Zloženie

Vedúci miestneho centra

Tímy

- koordinačný tím
- administratívny tím
- epizootologický tím
- eradikačný tím
- vakcinačný tím
- kontrolný tím

Koordinačný tím

základné úlohy

- poplach podľa poplachového plánu
- príprava informácií médiám
- príprava info faxov
- organizácia stretnutí – súkromní veterinárni lekári, chovatelia, spotrebitelia
- organizácia denných porád, diskusií na úrovni miestneho centra
- príprava rozhodnutí

poplachový plán – plán činnosti po obdržaní hlásenia o podozrení na výskyt nákazy zoznamu A OIE

- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- okamžité prešetrenie chovu a nariadenie opatrení v prípade potvrdenia podozrenia na KMO úradným veterinárnym lekárom
- informácia regionálnemu veterinárnemu lekárovi
- ďalšie vyšetrenie chovu a odber vzoriek
- organizácia transportu vzoriek
- aktivácia miestneho centra pre tlmenie chorôb
- informácia susedným regiónom

Administratívny tím

základné úlohy

- administratívne vymedzenie ochranného pásma a pásma dohľadu
- zaznamenávanie údajov o chovoch a zvieratách
- vydávanie a publikácia nariadení
- stanovenie časového plánu a organizácia odberu vzoriek a klinického prešetrovania chovov

Epizootologický tím

základné úlohy

- zaznamenávanie faktov
- klinické vyšetrenie a odber vzoriek
- stanovenie rozsahu vzorkovania vykonávaného eradikačným tímom
- epizootické šetrenie
- okamžité informovanie susedných regiónov o kontaktoch zvierat z ohniska KMO

- príprava podrobnej správy o epizootickej situácii
- zhodnotenie epizootologických údajov

#### Eradikačný tím

##### základné úlohy

- kontrola dezinfekčných zariadení
- plánovanie usmrtenia a neškodného odstránenia zvierat, krmiva a materiálov
- usmrtenie a neškodné odstránenie
- vzorkovanie usmrtených zvierat
- oceňovanie zvierat
- kontrola dezinfekcie
- čistenie a dezinfekcia zariadení

#### Kontrolný tím

##### základné úlohy

- kontrola premiestňovania zvierat
- kontrola prepravy zabitých zvierat
- kontrola kafilerického podniku
- kontrola bitúnkov, rozrábkární
- kontrola iných poľnohospodárskych služieb

## Príloha č.9.

Slovenská republika

Vybavenie miestnych centier pre tlmenie chorôb.

Miestne centrá pre tlmenie chorôb, trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú k dispozícii kancelárske zariadenie, vrátane:

- kancelársky nábytok, fotokopírky a pod. alebo schopnosť okamžite to zariadiť,
- systémy počítačového zaznamenávania, špeciálne vypracované pre ohniská
- predtlačené formuláre, ako sú:
  - vzory veterinárnych opatrení
  - oceňovanie
  - vzory epizootologických šetrení
  - oznámenia za účelom zverejnenia
  - sledovanie požiadaviek a správ
  - sprievodné doklady pri premiestňovaní ošípaných

Miestne centrá pre tlmenie chorôb trvale alebo dočasne zriadené pri regionálnych veterinárnych a potravinových správach majú nasledovné vybavenie

- telefónne a faxové spojenie. Aspoň jedna linka vyhradená pre komunikáciu s národným centrom pre tlmenie chorôb, mobilný telefón,
- systém zakladania údajov - počítačové spracovávanie
- mapy územia spádovej oblasti (1 : 50 000, resp. 1 : 10 000)
- zoznam osôb a organizácií (a ich adresy) v spádovej oblasti, ktoré treba skontaktovať v prípade vzniku KMO. Tento zoznam zahŕňa
  - orgány miestnej správy zodpovedné za opatrenia pri tlení nákazy,
  - políciu,
  - colnice,
  - iné odborné služby, ktoré môžu navštevovať chovy,
  - súkromných veterinárnych lekárov,
  - regionálne komory súkromných veterinárnych lekárov,
  - prepravcov dobytky a mäsa,
  - kafilérie,
  - nákupcov /oceňovateľov zvierat/,
  - výrobcov krmív,
  - firmy vykonávajúce DDD (spoločnosti na vykonávanie dezinfekcie, dezinfekcie a ničenie hlodavcov)
  - poľovnícke organizácie, výstaviská
  - bitúnky a výrobné mäsových výrobkov,
  - chovateľské zväzy,
  - telekomunikácie,
  - miestne orgány komunálnej hygieny a technické služby (odstraňovanie odpadov),
  - dodávatelia na farmy
- systém informovania tlače a iných médií, aby verejnosť bola informovaná o zavedených opatreniach,
- zariadenia na čistenie a dezinfekciu pracovníkov, oblečenia a vozidiel,
- sklady materiálu, v ktorom je nasledovné vybavenie

- ochranné odevy,
- dezinfekčné prostriedky účinné proti KMO, detergenčné prípravky a mydlá,
- zariadenie na bezbolestné usmrcovanie zvierat, prípravky na utratenie a iné prostriedky na tento účel,
- pitevné a vzorkovacie súpravy,
- tabule a výstražné oznámenia na použitie v zamorených chovoch, ochrannom pásme a pásme dohľadu
- mapy (1 : 50 000 a 1 : 10 000),
- vybavenie na vykonávanie vakcinácie,
- pohotovostná brašňa a pohotovostný kufor,

Regionálny veterinárny lekár musí vedieť zabezpečiť

- vozidlá,
- pohonné hmoty,
- čerpadlá, lopaty a motyky (škrabky)
- stroje na premiestňovanie zeminy,
- letovacie lampy (zariadenia na opaľovanie),
- prenosné postrekovače a vybavenie na vykonávanie dezinfekcie.
- pozemné stroje
- plameňomety
- zariadenia na prepravu kadáverov do kafilerického zariadenia v zapečatených dopravných prostriedkoch v dostatočnom počte

## **Príloha č.10**

Zoznam národných organizácií, ktoré musia byť kontaktované v prípade vypuknutia choroby

- Ministerstvo pôdohospodárstva SR
- Štátny plemenársky ústav SR
- Plemenárska inšpekcia SR
- Zväz chovateľov ošípaných v SR
- Slovenská poľnohospodárska a potravinová komora
- Zväz únie mäsiarov
- Asanačný podnik